

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK

Srijeda,

20. svibnja 1953.

Izlazi tjedno

God. II. Broj 40

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

VELIKI NEIMAR SOCIJALIZMA

OTKUDA početi o Titu. Put mu je svjetao i velik!
Neka kažu drugovi iz CK što misle o pismu samodržca iz Kremlija:

— *Čitas je, - videći da Staljin poimence napada njega Kankovića, Kidrića i Tempa, — rekao Titu da je, ako to on smatra potrebnim, spreman odmah dati ostavku. Tito je hitro odgovorio:*

— *A ne. Hoće oni da razbiju naš CK. A koga bih ja radio kad vi odete?*

Poslije toga održana je sjednica CK na kojoj je Tito izrekao onu historijsku:

— *Drugovi, naša revolucija ne jede svoju djecu. Djeca ove revolucije su poštena.*

Kajetko jedna recenica karakterizira velike ličnosti, vođe naroda, kao što ova karakterizira Tita. Ima ih mnogo koje je on izrekao i koje ga uvijek rešljivo prikazuje. No citirana je svakako jedna od najvećih i najdivnijih misli. Ne samo zato što je izrečena u jednom neobično dramatičnom trenutku, koji je zahtijevao titovsku energiju, duh i jasnoću, već što u isto vrijeme ona daje Tita jednostavno onakovog kakav je, Tita u akciji, čovjeka koji duboko u srcu nosi ideje Marxa i Engelsa, koji ljudski ljubi svoje suborce, one koji su kao živac usadeni u tijelo Partije; koju narod voli i štuje bez rezerve i od nje očekuje i u doba rata i u doba mira junačke i jasne odluke. U tom trenutku Tito je ostao žiža koja je u sebi sakupila prošlost, sadašnjost i budućnost naroda koji je pregao da gradi socijalizam. Zar da naš CK razbiju u gupe koje će se međusobno istrebljivati da bi na kraju i Partija i narod postali neoptotan plijen jednog stranog despota koji se ustremio na slobodu naroda i njihovo pravo da samostalno odlučuju, a osobito na narode naše zemlje, smatrajući je ne samo zgodnom odskočnom daskom za kombinacije protiv drugih naroda, nego prije svega nosiocem socijalizma, protivnikom kojeg treba nemilosrdno umoriti ako se misli i dalje uspješno održati komunističku masku na svom imperijalističkom licu.

U Titovim osjećajima i misli prisutni su stalno narod, Partija i međunarodni socijalizam.

Na toj sjednici CK Tito o svom narodu kaže:

— *Mi smo taj narod pozivali da daje najveće žrtve. Taj narod ne bi nas htio da trpi ni jedan dan kad bismo se pokazali nedostojni tih žrtava.*

Kod Tita nije samo neizmjerena vjera u snagu naroda, već je neizmjerena i njegova jasna misao, koja čini da se kroz teškoće izgradnje novog života, kroz stupce neprijatelja i zavijanje vukova oko nas i u svijetu, jasno vidi cilj: socijalizam. To je ona Titova postojanost, vjernost osnovnoj ideji vodilji, životu, koju prenosi na narod i snaži vjerom kojom je narod prihvaća i u stvarnosti oživotvoruje.

Tito se razvija sa životom i razvija život.

Pred rat on je obnovio Partiju i osposobio je da bude prethodnica radničke klase i naroda.

U ratu je u opkoljenoj zemlji vodio Partiju i narod u najslavnije bitke protiv fašizma za slobodu, nezavisnost i bolji život.

1948. godine opet je pokazao svijetu tko smo mi i tko je On.

Neka narod kaže što misli i neka odlučuje! Od toga Tito ne odstupa.

Može li sila i nepravda satri istinu i porobiti naš narod, uništiti njegovu revoluciju i njegovo pravo na svoj put u socijalizam — pitao se Tito 1948. Vjerovao je da će istina o nama pobijediti, da će se naša borba za socijalizam i nezavisnost združiti s borbom svih naprednih snaga u svijetu. U to Tito nije sumnjao ni onda, kada je narodu kazao, da ako treba pasti da ćemo se držati kao borci, uspravno i uzdignuta čela, ljudski prkosno. I mi smo pobijedili, pobijedila je istina a naša borba združila se s borbom naprednih snaga u svijetu. Socijalistička Jugoslavija postala je faktor koji se i poštuje i uvažava. Ali to ne bi bilo postignuto da nije bilo unutrašnjeg jedinstva, da Tito nije smjelo sasjekao guštaru ideološke laži, ispred koje je Staljin bio poredao slike klasika marksizma, i otvorio istinski put u socijalizam, negirajući praksu birokratske kaste u kojoj cilj opravdava sredstva. Tito je kazao: *Ostvarujemo staru parolu radničkog pokreta »Tvornice radnicima!« I naša zemlja je, ostvarujući tu parolu, zadobila ugled jedine istinski socijalističke zemlje. Na tome počiva naš novi put i sve naše daljnje mjere logički su proizvod postojanja radničkog upravljanja proizvodnjom i samoupravljanja radnog naroda, što će sve svoju bujnost ispoljiti osobito u komuni ka kojoj vodi naš razvitak.*

To je naš put u socijalizam, put čije forme mi nemamo namjere nikome nametati: Mi s Titom stojimo čvrsto na stanovištu klasika marksizma da put u socijalizam vodi kroz obilje forma, što odgovara stupnju razvitka svakog naroda. Razvijajući socijalizam i priznajući pravo svakom narodu na vlastiti put i solidarizirajući se s borbom naprednih snaga u svijetu, mi vršimo potpuno svoju dužnost socijalističke zemlje. A u tome i jest stvarni internacionalizam.

(Nastavak na 2. strani)

Topli pozdravi i čestitke naroda

PRIGODOM Vašeg 61. rođendana šaljem Vam, preko glavne štafete naroda Hrvatske, iz borbenog i nikad pokorenog Šibenika, tople pozdrave i čestitke u želji da nam dugo živite. Ove naše želje slivaju se sa željama svih građana naše velike i ponosne domovine, u snažnu bujicu ponosa, radosti i odlučnosti da i dalje koraćamo putem kojim nas vodite.

Vaš 61. rođendan slavimo kao svoj veliki praznik, jer su Vaš život i djelo utkani u najburniji i najslavniji period historije naših naroda — period velikih revolucionarnih bitaka kada se radilo o biti ili ne biti. Slaveći 25. svibnja, mi slavimo rođendan najvećeg sina naših naroda, tvorca i granitnu stijenu našeg slavnog Saveza komunista i Socijalističkog saveza radnog naroda

Jugoslavije, herojskog vođu Narodno-oslobodilačke borbe i Narodne revolucije, graditelja bratstva i jedinstva naših naroda, plemenitog borca, koji je svu svoju snagu, svoj um i život posvetio radničkoj klasi, narodu, socijalizmu i veličini naše domovine.

Slaveći Vaš 61. rođendan, slavimo ime čovjeka, čija su djela postala uzor za sve napredne snage svijeta, koje neodoljivo krče put pobjedi socijalizma. Mi slavimo neustrašivog branioca ideja Marкса, Engelsa i Lenjina, branioca mira i socijalizma od kontrarevolucionarnih, izdajničkih i osvajačkih nasrtaja ruske birokracije i njenih pokornih slugu. Slaveći Vaš rođendan, mi slavimo čovjeka, koji je svojim djelom učinio, da ime naše socijalističke domovine sa divljenjem izgovara čitavi slobodoljubivi svijet.

Dragi druže Tito, Vi ste se punih 40 godina borili s uvjerenjem, da će doći dan pune pobjede velikih ideja, koje ste Vi uporno sijali; dizali ste radničku klasu na štrajkove protiv neljudskog izrabljivanja, rukovodili ste sindikalnim pokretom i KPJ, digli ste naše narode na ustanak protiv okupatora, pod Vašim rukovodstvom očišćena je naša domovina od tuđina i konačno ste toj domovini vratili otete dijelove. Pod Vašim rukovodstvom mi sada izgradujemo socijalizam, te smo ponosni što ga stvarno prvi i za sada jedini na svijetu izgradujemo.

Želeći Vam sreću i zadovoljstvo u daljem rukovodjenju našom domovinom, mi kličemo

Živio nam dragi druže Tito, na sreću i ponos naših naroda!

GRADANI ŠIBENIKA

BORBENI i hrabri narod kotara Šibenika šalje Ti povodom Tvog 61. rođendana svoje najtoplije pozdrave, sa željom da nam još dugo živiš i vodiš nas iz pobjede ka našem konačnom cilju.

Narod našeg kotara slavi Tvoj 61. rođendan s naročitim ushćenjem i dubokim osjećajem ljubavi prema Tebi — svom najmilijem drugu i prijatelju. Nema nijednog poštenog građanina našeg kotara čije misli ovih dana nisu upućene Tebi, druže Tito, Tvojim herojskim djelima koje si Ti učinio u svom teškom, ali slavnom životu. Mi nikada ne možemo zaboraviti one teške dane kada nam je prijeteća opasnost istrebljenja. Što do toga nije došlo mi zahvaljujemo Tebi. Naša ljubav i zahvalnost manifestirala se i

(Nastavak na 2. strani)

VELIKI NEIMAR SOCIJALIZMA

(Nastavak sa 1. strane)

Razvijajući s Titom socijalizam, osjećamo se kao njegovi suborci i drugovi. Vidimo u njemu velikog prijatelja i čovjeka. Znamo da Tito ne voli namještenost, ni laskanje, ni stvaranje svetačke slike od njegova jednostavnog ljudskog lika. Znamo da on voli otvorenost, ravan pogled u njegove plave oči, iskren stisak ruke. Znamo da voli ljude i onda kada oštro kritizira. I u pravo zato, jer znamo da je takav mi ga i volimo, poštuemo i cijenimo njegov genij, njegov izvanredan karakter, njegov dragi ljudski lik. Tito je nama i drug i prijatelj i voda, prvi građanin i prvi komunist naše socijalističke domovine.

Na njegov šezdesetprvi rođendan mi mu upućujemo naše iskrene pozdrave sa željom da nam dugo živi i djeluje odlučno i mudro kao i dosada, da nas vodi u nove pobjede novog života. Neka i ovom prilikom osjeti ono što već odavno osjeća i on i mi, što je iskvaio njegov i narodni život i djelo — da je on naš i da smo mi njegovi, nerazdvojni u naporu izgradnje socijalizma, čuvanja naše slobode i nezavisnosti i širenja prijateljstva i bratstva s drugim narodima.

Neka živi prvi Predsjednik naše socijalističke republike i najveći neimar novog života naš Tito!

Topli pozdravi i čestitke naroda

(Nastavak sa 1. strane)

ovoga puta masovnim učesćem u dočeku i ispraćaju štafeta na našem kotaru. Hiljade naših građana učesnika u dočeku i ispraćaju štafeta, 3.600 nosilaca i 6000 pratilaca štafete na kotaru vidan su odraz ljubavi prema Tebi, naš voljeni vodjo i učitelju.

Danas, kada Ti šaljem pozdrave za Tvoj 61. rođendan, ispunjeni smo ponosom što smo građani naše socijalističke domovine, jedine socijalističke države u svijetu. Gordi smo što pod Tvojim rukovodstvom izgrađujemo najnapredniji društveni sistem, i fete šalje Ti svoje borbene što se svakim danom sve više približavamo cilju za koga su se borili naši najbolji sinovi.

Na Tvoj 61. rođendan obe-

ćavamo da ćemo nepokolebljivo stajati na braniku slobode i nezavisnosti socijalističke Jugoslavije. Obćavamo da nas nikakve intrige i prijetnje, dolazile one s Istoka ili Zapada ne će omesti na našem slavnim putu. Borit ćemo se za jačanje i razvijanje socijalističke demokracije u svim oblicima našeg društvenog života. Borit ćemo se još upornije za podizanje ekonomske obrambene moći naše zemlje, svijesni da je to predušlov boljeg i sretnijeg života svakog našeg građanina.

Dragi druže Tito, preko štafete šalje Ti svoje borbene pozdrave, izražava Ti svoju ljubav i odanost

NAROD KOTARA ŠIBENIKA

PRED SKUPŠTINE ORGANIZACIJA SSRNH

Glasanje putem listića

Na sastanku predsjednika i tajnika osnovnih organizacija Socijalističkog saveza, koji je sinoć održan u prostorijama MSV, raspravljalo se o načinu izbora za rukovodstva osnovnih organizacija, kao i o proslavi rođendana maršala Tita.

Nakon izlaganja tajnika gradskog odbora SSRN Ante Kovača i diskusije, zaključeno je da se izbori provedu na taj način, što će se imena predloženih kandidata i delegata za gradsku konferenciju odštampati na listiće, koji će biti podijeljeni svim članovima Socijalističkog saveza radi glasanja.

Skupštine osnovnih organizacija, na kojima će se birati nova rukovodstva, bit će završena do kraja ovog mjeseca.

Na kraju je odlučeno da se po svim osnovnim organizacijama održi svečana proslava rođendana maršala Tita, kojom prigodom će se govoriti o njegovoj ličnosti.

U nedjelju 24. ov. mj. održat će se u Narodnom kazalištu svečana akademija u čast rođendana druga Tita.

Pripreme za proslavu VIII. korpusa

Proslava XIX. divizije

U okviru proslave 10-godišnjice VIII. korpusa, narod Sjeverne Dalmacije će najvećim veseljem i slavljenički oveseljavati godišnjicu osnivanja XIX. divizije, koja se povezuje sa Danom ustanaka naroda Hrvatske.

Već su počele i pripreme. Prošlih dana u Kninu je održan sastanak predstavnika Socijalističkog saveza i Saveza boraca iz gradova i kotara s područja Sjeverne Dalmacije na kojem je donesen i načelan plan organizacije same proslave. Na sastanku su prisustvovali i predstavnici JNA iz Knina.

Predviđeno je, pored ostalog, da se 26. srpnja formiraju grupe koje će biti sastavljene od pripadnika predvojničke obuke, bivših boraca i naroda. Grupe će se sa raznih pravaca Sjeverne Dalmacije kretati u pravcu Kistanja gdje će se ujutro 27. srpnja održati vježba. Nakon vježbe upričicit će se smotra preživjelih boraca XIX. divizije. Zatim će biti organiziran miting i na

kraju kulturno-prosvjetni nastupi i sportske priredbe. Narodno veselje će zaključiti ovu značajnu proslavu.

Zaključeno je također da se na proslavu pozovu svi bivši komandanti XIX. divizije, koji bi uzeli učešća u razradi plana same vježbe.

Osnovan je i odbor za proslavu u koji su ušli predstavnici Socijalističkog saveza i Saveza boraca s ovog teritorija. Za predsjednika je izabran Stevo Vukadin, predsjednik Socijalističkog saveza kotara Knina, a za tajnika Mirko Novaković.

Izlet „Putnika“ u Trst

Prilikom veselajma, koji se krajem lipnja o. g. održava u Trstu, »Putnika« iz Šibenika priređuje 8-dnevni izlet svojim udobnim autobusom za Trst. Na polasku autobus će proći preko Rijeke, Pule, Portoroža, dok će se na povratku izletnici zadržati u Opat-

U čast rođendana maršala Tita

Veličanstven doček štafete NRH

U četvrtak 14. ov. mj. oko 18 sati stigla je kod Prapatnice Glavna štafeta NR Hrvatske preko koje narod naše Republike upućuje voljenom drugu Titu borbene pozdrave i tople čestitke za njegov 61. rođendan. Na tom mjestu ona je preuzeta od naroda kotara Šibenika. Na čitavom putu do Šibenika ona je od prisutnog naroda oduševljeno dočekivana i pozdravljena. Kao nikada do sada duž glavne ceste stajalo je mnogo svijeta koji je razdragana srca pozdravljao štafetu. Još više bila su razdragana srca onih koji su nosili štafetnu palicu ili pak učestvovali u pratnji štafete. Točno u 20 sati sirene sa brodova, lokomotiva i tvornica nagovijestale njen ulazak u grad. Ogromna masa građana sakupila se na Poljani maršala Tita da i ovoga puta pozdravi i preko štafete uputi najtoplije čestitke svom voljenom Maršalu. Štafetnu palicu donio je u naš grad Ivo Maroti član DTO »Partizan« u pratnji četvorice sportaša i velikog broja trkača iz pojedinih privrednih poduzeća, škola, masovnih i društvenih organizacija. Dočeku su prisustvovali, pored ogromnog mnoštva građana i predstavnici narodne vlasti, JNA, društvenih organizacija i šibenska narodna glazba. Štafetu je u ime SSRNH za grad Šibenik pozdravio Ivo Ninić, koji je govorio o ličnosti druga Tita i o njegovim ogromnim zaslugama kako u periodu Narodne revolucije tako i u izgradnji socijalizma, a potom je ispred JNA štafetu pozdravio kapetan fregate Dmitar Lukač. Na kraju je Ante Baljkas, tajnik MSV Šibenik pročitao pozdravno pismo koje narod grada Šibenika upućuje svom voljenom Vodi.

Štafeta je prenočila u Šibeniku, gdje su na Poljani maršala Tita držali počasnu tražu članovi DTO »Partizan«, a zatim su sutradan u 5.30 sati veslači »Krke« u svojim čamcima prenijeli štafetnu palicu na Martinsku, odakle je krenula u pravcu Vodica, noseći, pored ostalih, i pozdravna pisma koja drugu Titu upućuje narod kotara Šibenika, da za-

tim kod Prosike bude predana narodu kotara Zadra.

Pored ove glavne štafete organizirano je na području kotara 18 sporednih sa ukupno 11.560 učesnika, dok su na području grada iz raznih pravaca prema Poljani maršala Tita krenule 24 sporedne štafete sa oko 600 trkača. Narod našeg grada i kotara je i ovom prilikom manifestirao svoju odanost i ljubav prema najvećem sinu naše socijalističke domovine maršalu Titu, zaželivši mu dug i sretan život na dobrobit naše zemlje i naroda.

Osnovani općinski odbori RVI

U nedjelju 17. ov. mj. održane su u sjedištima NO-a općina osnivačke skupštine općinskih odbora Saveza ratnih vojnih invalida Osnovani su novi odbori za NO-e općina Šibenik-vanjski, Vodice, Tijesno, Skradin, Rogoznica i Zlarin, dok su u Primoštenu i Devrsnkama skupštine odgođene zbog slabog odaziva članstva.

Nakon što su pročitani referati o radu i zadacima novoformiranih organizacija SRVI, birani su novi odbori i izabrani delegati za gradsku i kotarsku skupštinu SRVI, a koja će se održati 27. ov. mj. u Šibeniku. Pored toga, donesena je odluka o kolektivnom u članjenju ovih organizacija u

tim kod Prosike bude predana narodu kotara Zadra.

Pored ove glavne štafete organizirano je na području kotara 18 sporednih sa ukupno 11.560 učesnika, dok su na području grada iz raznih pravaca prema Poljani maršala Tita krenule 24 sporedne štafete sa oko 600 trkača. Narod našeg grada i kotara je i ovom prilikom manifestirao svoju odanost i ljubav prema najvećem sinu naše socijalističke domovine maršalu Titu, zaželivši mu dug i sretan život na dobrobit naše zemlje i naroda.

Štafeta biciklista

17. ov. mj. stigla je u naš grad štafeta biciklista, koja je krenula iz Splita istog dana u 11.30 sati. U Trogiru su štafetu preuzeli članovi biciklističkog kluba »Šibenik«, koji su je preko Šibenika ponijeli u Zadar. Štafeta je stigla na Poljanu maršala Tita točno u 15 sati, a štafetnu palicu donio je Krsto Kolombo, koji je pročitao pozdravno pismo biciklista Hrvatske koje oni upućuju maršalu Titu za njegov 61. rođendan. Potom je uz koračnicu Šibenske narodne glazbe štafeta prenijeta preko Martinske u pravcu Zadra, gdje je stigla u 19 sati navečer.

... i JRM

U nedjelju 17. ov. mj. u 19 sati navečer sirene tvornica, lokomotiva i brodova u luci pozdravile su dolazak štafete Jugoslavenske ratne mornarice na Poljanu maršala Tita. Štafetu je pozdravila ogromna masa građana, a zatim je održan miting na kojem su govorili kapetan fregate Mile Počuča i predstavnik Socijalističkog saveza radnog naroda za grad Šibenik Josip Ninić. Potom je uz pratnju šibenske narodne glazbe i glazbe JRM štafeta krenula na obalu Vicka Krstulovića gdje je štafetna palica bila odložena uz počasnu stražu pripadnika JRM. Nakon što je prenočila, sutradan u 15.30 sati krenula je torpednim čamcem prema Splitu.

Socijalistički savez radnog naroda.

Najzanimljivija je bila diskusija u kojoj su učestvovali mnogi članovi, iznoseći rad Kotarskog odbora SRVI na terenu. Također su podvrgnute kritici nepravilnosti u odnosu na invalidski i dječji datak, kao i sporost u rješavanju prava na te dodatke. Na osnivačkoj skupštini u Tijesnom bio je, među ostalim, zabilježen slučaj nedavno otpuštenih invalida Jere Čorkala i Sime Crvelina koji su do kraja prošlog mjeseca bili zaposleni na mostu u Tijesnom. U ovom slučaju došla je do izražaja nebriga od strane mjerodavnih vlasti za ovu dvojicu invalida. Na skupštini je konstatirano da ukoliko NO općine smatra da je postupak prema njima bio pravilan, onda neka im dade drugo mjesto, tim više što su pomenuta dvojica ostali bez i kakvih sredstava za život.

Najveći odaziv članstva na ovim skupštinama zabilježen je u Zlarinu i Vodici na kojima je prisustvovalo preko stotinu članova ratnih vojnih invalida.

Borbeni pozdravi pripadnika Armije

SLAVECI Vaš 61. rođendan, mornari, vojnici, i starješine naših jedinica i brodova, zajedno s narodom Zadarskog i Šibenskog područja šalju tople mornarske pozdrave i želje da dugo poživate za procvat naše otačbine.

Svake godine, slaveći dan Vašega rođenja, mi se napajamo novim snagama, pogledima i idejama iz neiscrpnog vrela Vašeg genijalnog rada i stvaralaštva i to nam daje impuls za još intenzivniji i sistematskiji rad. Vaša odluka, da se prije jedanaest godina u krilu naše revolucije stvori i Ratna mornarica, ostat će historijski dokaz veličine pogleda velikog revolucionara i mjesto odakle će stalno izvirati neiscrпно vrelo pomoračkih tradicija naših naroda.

61. rođendan slavimo kao veliki praznik, jer on obilježava životno djelo najslavnijeg perioda historije naših naroda. Revolucija, narodna vlast, Narodna armija, izgradnja socijalizma, novi društveni odnosi, novi pogledi na svijet, sve je to djelo Vašeg genijalnog stvaranja i mjesto odakle se mi učimo.

Mi pripadnici Mornarice, stojimo ovdje na obalnim granicama, po golim otočkim čukama, u uvalama i lukama i bit ćemo dostojni imena obalskih stražara Titove Armije i Mornarice. Svijesni smo naših dužnosti, dobro nam je poznat neprijatelj i ciljevi ruske hegemonije, i nitko od osvajača ne će kročiti na ovu našu rodnu grudu, koja je toliko natopljena krvlju da je previše volimo.

Dragi naš druže Tito, upućujući pozdrave preko obalske straže i mornara Ratne mornarice, mi Vam od srca čestitamo 61. rođendan i želimo da nam dugo živite, jer srca svih nas kucaju za velikog sina jugoslavenskih naroda, za nezavisnu socijalističku otačbinu.

Živio nam druže Tito na sreću naših naroda!
MORNARI, VOJNICI I STARJEŠINE SK
PODRUČJA SREDNJEG JADRANA

Jedanaest godina našeg ratnog zrakoplovstva

21. svibnja navršit će se jedanaest godina od onog dana, kada se je iz ništa počelo stvarati i razvijati naše mlado zrakoplovstvo.

U svijetu su vrlo dobro poznate i cijenjene borbene osobine i tradicije naših naroda, naročito one iz perioda Narodno-oslobodilačkog rata. Ali mi imamo i veoma svijetlu, borbeni i smijelu zrakoplovnu prošlost. Mala Srbija je još 1910. godine imala jednu balonsku četvu, a siječnja 1913. prva je u historiji upotrebila avion u ratnim operacijama kod Skadra. Tada je narednik Mihajlo Petrović izvršio izvidanje neprijateljskih položaja, ali je pri povratku nesretno poginuo. On je bio prva žrtva ratnog zrakoplovstva uopće i njegovim herojskim likom mi se ponosimo, jer je pao za slobodu svoga naroda. U periodu 1914.—1918. godine srpska vojska je veoma efikasno koristila svoju avijaciju u borbi protiv austro-ugarske vojske, naročito u izviđačkim akcijama kod planine Vidojevica i prilikom priprema neprijatelja za prijelaz preko Save kod Šapca.

21. svibnja 1942. godine naš narodni heroj Franjo Kluz izvršio je prvi ratni zadatak kao Titov pilot-partizan. Ustaške kolone kod Orahovice, bile su potpuno razbijene i demoralizirane kad su osjetile prasak bombe i vidjele crvenu petokraku zvijezdu na Franjinom avionu. Kasnije se je Franji pridružio i drugi partizanski pilot, Rudi Čajevac, što je još više stvaralo pometnju u neprijateljskim redovima. Koliko je porazno utjecala pojava partizanskih aviona na neprijatelja, još je više taj faktor imao pozitivnog odraza na podizanje morala i borbenog duha naših vojnika. Akcije naših prvih avijatičara 1942. godine izvodile su se pod veoma otežanim okolnostima partizanskog ratovanja, te su prema tome imale epizodičan karakter. Pojava prvih partizanskih aviona i smijele akcije naših prvih avijatičara 1942. godine zadale su njemačko-ustaškoj komandi veliku brigu. Zbog toga su bile angažirane specijalne jedinice ustaško-njemačkog zrakoplovstva s osnovnim zadatkom: uništiti i spriječiti razvoj partizanskog zrakoplovstva. Tako je Rudi Čajevac, poslije niza uspjehih borbenih letova, herojski pao, braneći svoja krila do posljednjeg metka avionskih mitraljeza. Malo kasnije bio je uništen i Franjin avion, ali je on ostao živ i u periodu 1943. do 44. bio pionir u stvaranju savremenog Titovog zrakoplovstva. Komandirao je s našim prvim zrakoplovnim jedinicama u završnim operacijama za oslobođenje Dalmacije i junački pao, prilikom napada na njemačke jedinice kod Omiša listopada 1944. god. U tim operacijama pali su najbolji naši piloti, čiji će svijetli likovi vječito blistati u historiji naše Revolucije, u historiji naših naroda. Imena: Milete Protića, Ratka Jovanovića, Arkadija Popova, Leopolda Ankona, Aleksandra Vukovića, Stanislava Vouka, Milana Malnarića i drugih ostat će nam vječito u sjećanju.

Danas je naše zrakoplovstvo naoružano sa najmodernijim avionima sviju vrsta. Naša zrakoplovna industrija je počela proizvoditi moderne lovce na mlazni pogon sa specijalnim taktičkim osobinama. Mlazni lovac-presretač »452« predan je na upotrebu ratnom zrakoplovstvu i uskoro ćemo vidjeti naoružane naše jedinice sa domaćim mlaznim avionima. Neumornim i nesebičnim zalaganjem naših zrakoplovnih konstruktora, naših radnih ljudi i visokom spremom našeg letačkog kadra. Jugoslavensko ratno zrakoplovstvo je doraslo zadacima, koje pred njega postavlja Vrhovni komandant i naš narod.

Dragutin Bašić, major JNA

Iz grade za biografiju druga Tita

Rad je završio zanat u Sisku, u septembru 1910. godine, Josip Broz je došao u Zaoreb i zaposlio se u bravarskoj radionici majstora Haramine u Ilici.

Prvih dana po stupanju na posao, Josip Broz je otišao u Savez kovinarskih radnika, u Radnički dom, u Ilici broj 33, i upisao se za člana. Time je ujedno postao i član Socijaldemokratske partije Hrvatske i Slavonije. Tada mu je bilo 18 godina. Dobio je i člansku kartu i sindikalnu značku: dve ruke koje se rukuju a po sredini čekić.

Tih dana, Josip Broz je učestvovao prvi put u životu u radničkim demonstracijama. Na vlasti se tada nalazio ban Tomasić, desna ruka Kuena Hedervarija, koji je u to vreme bio postao pretседnik mađarske vlade, vraćao se stari režim progona i šikanacija. Demonstracije su održane u Ilici. Radnici su nastupili sa crvenim zastavama i bakljama. Bilo je i hapšenja.

U radionici kod Haramine Josip Broz je zaradivao dve krune i 30 filira na dan. Stan je plaćao mesečno 20 kruna, a hrana ga je stajala sedam kruna.

Josip Broz se spremio da ode u svoje selo Kumrovec, da poseti roditelje, pošto je sada već bio svoj čovjek sa svršanim zanatom. Pri tome je htio da ispuni svoju želju od malih nogu, da od svoje zarade kupi novo odelo, pa da tako lepo i uredno obučen dođe u Zagorje među svoje. Iako je bila velika skupoća, a nadnica relativno niska, on je upomo štedeo dok nije skupio tidesetak kruna. Otišao je u radnju i za 20 kruna kupio novo odelo. Odneo ga je u stan, zatim otišao u radionicu da se oprosti s drugovima. Kad se vratio kući, vrata od sobe bila su širom otvorena, a novom odelu ni traga ni glasa. Neki lopov bio ga je ukrao. Sav tužan morao je da ode u staretinarnicu i da kupi za četiri kruna staro iznošeno odelo.

U Kumrovcu, kod svojih roditelja, Josip Broz je ostao januar i februar mesec 1911. godine, a zatim je krenuo u Sloveniju, da bi tamo našao posla. Pokušao je da se zaposli u Ljubljani, ali posla nigdje nije bilo.

Odlučio je da pođe u Trst. Ni je imao novaca za železničku kartu. Morao je pešice preko brda. Još je bila zima, pa je po snegu puna tri dana putovao do Trsta. Noćio je u Logatecu, Sezani i Opčinama.

Krize je bila u Trstu. Zaposlenja nije bilo. Kao član sindikata, Josip Broz je dobivao pomoć od sindikalne organizacije, pa se posle deset dana istim putem vratilo u Kumrovec.

Kod roditelja je ostao svega nekoliko dana. Ponovo je pošao u Zagreb. Ovoga puta imao je sreće. Dobio je zaposlenje u stručnoj radionici majstora Knausa na Prilazu. Ova radionica je bila poznata po svom kvalitetnom radu. Tu su se popravljali bicikli, automobili i razne mašine.

Kod Knausa je Josip radio oko četini meseca. Prijavio se odmah svom sindikalnom savezu kovinara i platio svu zaostalu članarinu za period kada je bio nezaposlen. Radnike je teško pogadala skupoća. Štrajkovi su izbijali svaki čas. Josip Broz je tada učestvovao u prvom štrajku u svom životu. U zagrebačkoj tvornici strojeva i valjaonica železa radnici su obustavili posao, pa su članovi Saveza kovinara redovno držali stražu, da ne bi koji štrajkbreher ušao unutra. Bilo je nekoliko lakih sukoba. To se dogodilo neposredno uoči Prvoga maja.

— Dobro se sjećam, — veli Josip Broz — kako smo se tada borili protiv štrajkbrehera i učestvovali u prvomajskim demonstracijama.

Prvi maja 1911. godine u Zagrebu bio je prilično masovno proslavljen. Obustava rada bila je u gradu do kraja provedena. Pre početka demonstracija, grupice radnika su obilazile sva preduzeća da vide da li su svi radnici krenuli na proslavu praznika. Manifestacije su prošle mimo. Policija se nije usudivala da nasrće na radnike, jer su oni marširali u velikom broju.

Protiv prvomajske proslave veli-

ku su borbu vodili popovi. O tome Josip Broz priča:

— U to vrijeme — veli Tito — vođena je, naročito od strane popova strašna kampanja protiv socijalista i Prvoga maja. U crkvama su popovi govorili da su socijalisti đavoli, da će svako tko uzme učešća u prvomajskoj povorci otići u pakao. Ta propaganda imala je dejstva čak između radnicima, a naročito među radničkim ženama. Sjećam se jednog slučajja koji se dogodio dok smo prolazili Ilicom u povorci. Pored mene bio je jedan moj stariji drug, oženjen. Dogodilo se da se njegovu ženu našla u Ilici zajedno sa svojim detelom i gledala povorku. Kad smo mi naišli, dijete uzviknu: »Pazi, majko, eno i našeg oca među đavlima...«

Posle prvomajske povorke, članovi sindikata, a među njima i Josip, obilazili su u grupama razne predjele Zagreba i držali manje konferencije s radnicima i građanima. U sindikatu bili su dobili kratke teze, na osnovu kojih su držali svoja predavanja. Sačuvan je jedan primerak tih teza.

U Hrvatskoj ima 190.000 punoljetnih muškaraca s pravom glasa, a 253.000 punoljetnih muškaraca nema pravo glasa.

Hrvatski Sabor izabran je od 112.000 birača ili 4,28 posto svega stanovništva.

U Austro-Ugarskoj, izvan Hrvatske, od sto ljudi dvadeset ima pravo glasa, a u Hrvatskoj samo sedam.

Za militarizam i naoružanje država daje 800 miliona kruna, a za noćne radnike i starce ništa.

Iz Hrvatske se od nevolje iselilo 230.000 ljudi.

Nauka propisuje za čovjeka 183 kilograma kruha na godinu, a u Hrvatskoj se pojede 149 kilograma.

U Engleskoj čovjek pojede 44 kilograma mesa na godinu, a u Hrvatskoj samo deset kilograma.

Kruha pojede čovjek u Belgiji na godinu 271 kilogram, a u Hrvatskoj 149 kilograma.

Za sto kilograma pšenice plaćamo državi 7,5 kruna carine, Zagrebačkoj općini dvije krune daće. Dolje sa skupoćom! Za vola 1851. plaćalo se carine osam kruna, za svinju dvije krune, a 1911. godine za vola 72 krune, za svinju 22 krune.

Dolje sa lihvarima i oporezivcima vode, hljeba, mesa i ostalih životnih potreba u općini i državi!

Prvog maja uveče bila je održana velika zabava s igrankom u Pivari.

Položaj bravarskih radnika, kao i čitavog radništva, stalno se pogoršavao usled sve veće skupoće. Savez kovinara tražio je od poslodavaca za bravarske radnike desetočasovno radno vreme, povećanje nadnica novooslobođenim radnicima od 2 krune na 3 krune i 40 filira, dalje, povećanje nadnica i starijim radnicima. Posebno je zahtevano da se Prvi maja prizna kao radnički praznik.

Poslodavci su odbili ove radničke zahteve. Pre stupanja u štrajk svi bravarski radnici glasali su o tome da li da štrajkuju ili ne. Većinom od deset prema jedan bilo je odlučeno da se proglasi štrajk. Istovremeno su preko radničke štampe bravari u svim gradovima obavestili da ne dolaze u Zagreb. Štrajkbrehera stvarno nije bilo ni u jednoj zagrebačkoj radionici, a svi radnici koji su stupili u štrajk dobivali su redovnu pomoć od Saveza. Na dan štrajka, svi radnici u zelu su od svojih poslodavaca svoje poslovne knjige, pa su neki krenuli i u druga mesta.

Štrajk u kome je učestvovao Josip Broz trajao je šest nedelja. Radnički zahtevi bili su delimično usvojeni, novooslobođeni radnici dobili su jedan deo tražene povlašćice.

Posle ovog štrajka Josip Broz je još neko vreme ostao u Zagrebu. A onda jednoga dana i on je krenuo u »fremt«, kako se to ono vreme govorilo. Pred Prvi svetski rat, u mnogim evropskim zemljama, u Nemačkoj, Švajcarskoj, kao i sastavnim delovima Austro-Ugarske, naročito Češkoj i Austriji, postojale su čitave kolonije radnika iz Hrvatske. Oni su napuštali svoju zem-

Mladi Josip Broz u borbenim redovima radničke klase

Vladimir Dedijer

liju mahom zbog boljih uslova rada u drugim krajevima, a zatim i iz želje, da se usavrše u svojoj struci. Tako se i Josip Broz odlučio da pođe iz Zagreba. Obaveslio je majstora Knausa o toj svojoj želji. Starac mu je odgovorio:

— Vidiš, kad sam bio mlad, i ja sam isto tako krenuo u svijet. Naučio sam njemački jezik i zanat.

Tako je Josip Broz krenuo u »fremt«. Bio je namislio da ode u Austriju, u Beč, pa je već uzeo kartu za voz, ali se usput predomislio. Plašio se da u Beču neće naći posla, kao što ga ranije nije našao u Trstu, pa je u Zidanom Mostu sišao s voza. Produžio je za Ljubljanu.

U Ljubljani je bio nekoliko dana. Tu je saznao da fabrika metalne robe u Kamniku traži bravarske radnike. Tako se Josip zaposlio u Kamniku i tamo ostao više mjeseci. U fabrici je bilo zaposleno oko 150 radnika. Josip je učestvovao u radu sindikata, a kao dobar gimnastičar pristupio je »Sokolu«. Na otplatu je kupio sokolsku uniformu i nosio je za vreme svečanosti. Preko puta vežbališta »Sokolni« imali su svoje vežbalište klerikalni »Orlovi«.

Tu smo se preganjali svakog dana, — seća se Josip Broz. — U to vrijeme »Soko« je bio nacionalna, jugoslavenska, antiautritska organizacija, a »Orlovi« su bili protiv svega toga.

U Kamniku je Josip Broz ostao sve do 1912. godine. Fabrika u kojoj je radio bila je vlasništvo nekog bečkog akcionarskog društva koje je palo pod stečaj. Nije više mogla da plaća radnike, pa je morala biti zatvorena.

Glavni poslodavca fabrike, lukavi čovjek, preporučio je tada radnicima da pođu u Češku, u grad Jinec Cenkovu. Pričao je da tamo postoji velika fabrika za pravljenje kasa i

drugih složenih predmeta, koja traži radnike. Poslodavca je bio tako neočekivano ljubazan, da je svakom radniku dao po stotinu kruna, što je iznosilo više od jedne mesečne zarade.

Na ovu ponudu javilo se oko 50 radnika, mahom ljudi koji su došli u Kamnik iz drugih gradova. Među njima bio je i Josip Broz. Ne sluteći ništa zla, oni su krenuli na put, zadržali se u Beču, razgledali ga, pa onda produžili za Češku.

Kad su stigli u Jinec Cenkovu, na železničkoj stanici dočekala ih je grupa čeških radnika. Jedan od radnika počeo je da drži govor našim ljudima. Rekao im je da su zavedeni, prevareni, da su u Češku domamljeni da budu štrajkbreheri, jer oni u ovom gradu već nekoliko nedelja vode štrajk protiv poslodavaca.

— Sa stanice smo otišli svi zajedno u Radnički dom — priča Josip Broz — jer smo utvrdili da smo prevareni. Odlučili smo svi do jednog da ne idemo na rad. Uprava preduzeća vidjela je da nas neće moći upotrebiti kao štrajkbrehere i morala je da popusti zahtjevima svojih radnika. Radnička organizacija u toj metalnoj fabrici bila je vrlo jaka i uspjela je da dobije bitku. Radnici su dobili povišicu, a s njima smo dobili veće nadnice i mi koji smo došli iz Slovenije... Češki radnici su nas zbog ovog našeg stava, svih nas pedeset, mnogo zavoljeli i među njima smo se vrlo lijepo osjećali.

U Cenkovi je Josip Broz radio nekoliko meseci a zatim je prešao

u Plzenj i zaposlio se kod »Škoda«. Tu je radio svega sedam dana. Nije mu se mnogo svidelo, jer je u to vreme »Škoda« bila prilično stara fabrika i još nije bila u potpunosti modernizirana.

Pošto je u Češkoj prilično savladao češki jezik, a i usavršio svoje znanje kao stručnjak, Josip Broz je pošao u Njemačku. Zadržavao se na radu u raznim mestima. Bio je u Minhen u Bavarskoj, zatim u Mannheimu kod »Bensa«, a posle prešao u Rur. Tu je radio u najvećim fabrikama Nemačke. Sa svojom sindikalnom kartom, svuda je bio priman i dobivao pomoć kada mu je trebala.

Posle se iz Nemačke vratio u Austriju, u Beč. U Brikenbau radio je neko vreme kod Ridla.

Sa svojom porodicom u Zagorju Josip se s vremena na vreme dopisivao. U Beču je dobio pismo da se njegov najstariji brat Martin nalazi u Bečkom Novom Mestu i da je zaposlen kao železničarski radnik na stanici. Josip je poželeo da vidi brata s kojim se nije sreo punih deset godina. Doptovao je u Bečko Novo Mesto. Na stanici je počeo da se raspituje da li neko poznaje Martina Broza. Kad je našao na trećeg čovjeka kome je na nemačkom jeziku postavio isto pitanje, ovaj mu je odgovorio na našem jeziku:

— Ja sam Martin Broz.

Braća se nisu videla čitav jedan decenij, pa se tako nisu mogla poznati.

Martin je odveo Josipa u svoju

kuću, u malo mesto Najdorf na Lajti. Uskoro je Josip dobio zaposlenje u fabrici automobila »Dajmler«, u Bečkom Novom Mestu. Stanovao je kod brata, a vozom je odlazio svakog dana u fabricu.

Rad u fabrici »Dajmler« ogromno je zanimao Josipa i u njoj je ostao skoro godinu i po dana. Bio je proizveden za pokusnog šofera novih automobila. Zajedno sa inženjerom, on je vozio svake nova kola, koja su tada sa spoljne strane imala velike ručne kočnice.

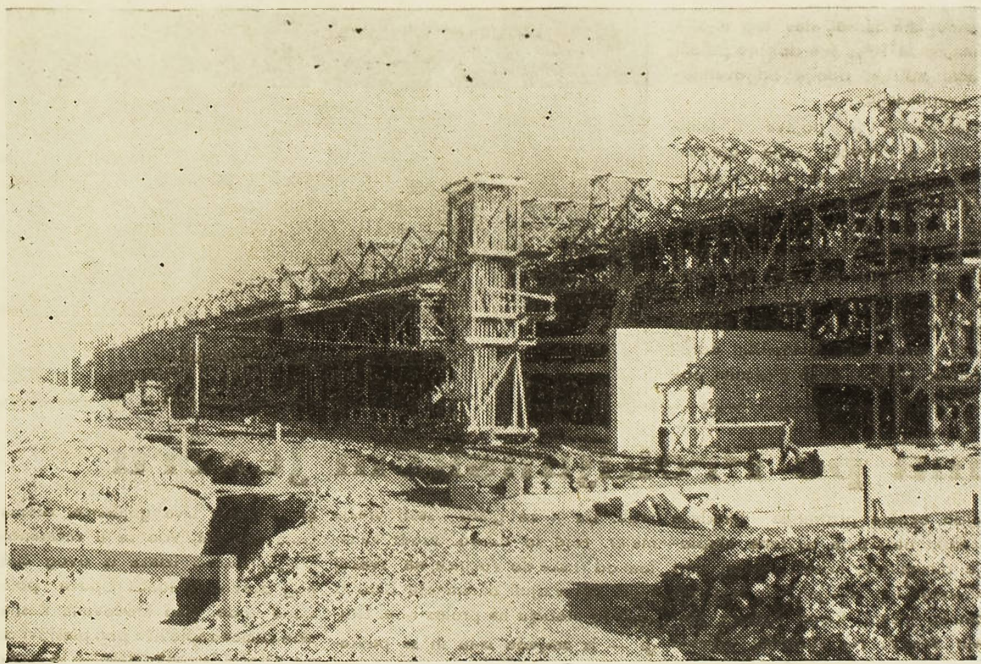
U Bečkom Novom Mestu Josip je bio član sindikata, redovno je pratio socijal-demokratsku štampu, odlazio na predavanja i čitao marksističku literaturu. U slobodnom vremenu dosta se bavio sportom, naročito gimnastikom. Pored toga, počeo je da vežba i mačevanje. U ovome sportu brzo se istakao i poslao jedan od najboljih mačevalaca u gradu. Kasnije, kad je otišao da služi vojsku, bio je prvak svoga puka, a na prvensivu čitave austrougarske armije u Budimpešti, bio je odneo drugu nagradu i dobio srebrnu medalju.

Svojima u Kumrovec javljao se češće. Poslao im je 1912. godine i jednu svoju fotografiju, koja se, nažalost, nije mogla pronaći. Izgleda da se zagubila za vreme ovoga rata, negdje u porodici Josipa Broza.

Godine 1912. Josip Broz je bio pozvan na pragled radi regrutacije. Otišao je u Zagreb i svratio u Kumrovec kod svojih, pa se ponovo vratio u Bečko Novo Mesto.

Neposredno uoči Prvog svetskog rata, 1913. godine, Josip Broz je pozvan na otkluzenje vojnog roka, u Zagreb.

MONTAŽA POSTROJENJA U VALJAONICI

Tvornica i valjaonica aluminijska »Boris Kidrič«

Valjaonica u izgradnji

PROLAZECI prugom pokraj Ražina vidimo razna postrojenja, koja čekaju na dovršenje valjaonice, pa da budu prenijeta i montirana.

Montažni radovi trebali su početi 1. siječnja prošle godine, međutim zastoje u građevinskim radovima, a osobito pomanjkanje kadra i sredstava za montiranje, u najvećoj mjeri je otežavalo te radove. Zbog toga je i odlučeno da se montiranje postrojenja valjaonice povjeri montažnoj grupi »Duro Đaković« iz Slavenskog Broda, koja u travnju 1952. godine pristupa radovima.

U međuvremenu, u poduzeće je pridolazila nova kvalificirana radna snaga, naš kadar je počeo jačati. I sad se pred upravu poduzeća postavio ozbiljan problem — daljnje usavršavanje vlastitog kadra. Bilo je potrebno osposobiti i osigurati takav kadar, koji će biti u stanju da sa sigurnošću vladaju postrojenjem u proizvodnji. To se je mog-

la postići jedino na taj način da se našim radnicima osigura aktivno učestvovanje u montiranju postrojenja.

Ovaj problem, koji je predstavljao važan preduslov budućeg proizvodnje, poduzeće je pretresalo na svojim sastancima. I nakon detaljne analize uprava poduzeća pravi odlučan korak i donosi važnu odluku da preuzme montiranje postrojenja u vlastite ruke.

Donijeta odluka uprave poduzeća o preuzimanju montažnih radova, provedena je odmah u djelo. Montažna grupa formirana je 1. I. ove godine. Rukovodstvo montažnih radova povjereno je Vilku Ungaru, koji je svojim iskustvom i organizatorskom sposobnošću dao grupi i smjernice u njenom radu. — Raspoloživi kadar ušao je u montažnu grupu, a naročito se vodilo računa da svi radnici, koji su bili na specijalizaciji valjanja u Sloveniji, budu uvršteni u montažnu grupu, kako bi na taj način bili što više upoznati sa postrojenjem, ko-

jim će u buduću raditi u proizvodnji. Nadalje, forsiralo se kompletiranje i stavljanje na raspolaganje montažnoj grupi remontna radionica, konstrukcioni biro, vojni park i transportno odjeljenje. Težište radova bilo je prebačeno na privremene radove za vršenje kranjskih staza, montaža mosnih dizalica, transport dijelova postrojenja sa terena u radionice, odnosno na mjesto ugradnje, demontažu istog i vršenja remonta. Glavni teret privremenih radova snosilo je transportno odjeljenje, koje je uz pomoć montažne grupe izvršilo transport teških uređaja do 30 tona i to bez povoljnih transportnih sredstava.

Dok je jedan dio grupe radio na jednoj strani pripremanih radova, dotle na drugoj strani jedna ekipa neprekidno vrši remont postrojenja, i priprema ga za njegovu funkciju.

Montažna grupa sastoji se od rukovodioca montažnih radova, jednog tehničara, dva predradnika i dvije ekipe po

10 ljudi. Ostali naš kadar, a koji nije direktno uključen u montažnu grupu, također s njom suraduje i potpomaže u njenom radu.

Jedna od tih ekipa je prebačena samo na remont, dok druga izvodi glavne montažne radove.

Ako pogledamo koji zadaci očekuju montažnu grupu i koje radove treba da ona izvrši, konstatiralo bi se sljedeće:

U velikim halama »valjaonice« treba da izvrše montažu 3 topla valjaonička stana za valjanje aluminijskih blokova, 9 hladnih valjaoničkih stanova za valjanje limova, 3 hladna valjaonička stana za trake i 2 valjačka stana za valjanje folija. Od ukupno 17 valjaoničkih stanova, njih 12 je iz reparacione mase, na kojima prethodno treba izvršiti remont. Osim valjaoničkih stanova treba da se montira niz drugog postrojenja valjaonice, kao ravnalice, škare, peći i ostali uređaji.

Uza sve naprijed navedene pripreme, montažna grupa je konačno ušla u fazu montaže i 23. travnja postavila je na temelj prve uređaje toplog triovaljačkog stana i time je zvanično započela montažu ogromnog postrojenja našeg aluminijskog giganta.

Kao što je spomenuto, na toj montaži sudjeluje naš prvi kadar za buduću proizvodnju. Time je svakom našem radniku omogućeno da se detaljno upozna sa svakim strojem. Radnici se sami interesiraju za funkciju i rad pojedinih stroja.

I cvo, montaža je započela. U samoj pripremi za montažne radove savladali su sve za preke, pa i one za koje se mislilo da su nemoguće.

Kolektiv vodi jednu veliku radnu bitku, u kojoj će izaći kao pobjednik, jer imade vlastito samopouzdanje i moralnu podršku.

Josip, Lončarić, tehničar

Kolektivni ugovor i platni sistem u našim zadrugama

Ranije, a često i sada mnoge naše zadruge krše zakonske propise. To je zbog toga, što osoblje u zadrugama, a još više upravni odbori dovoljno ne poznaju zakonskog slova. Malo oni prate: službene listove, zadrugne glasnike, vjesnike i štampu, pa nije čudo što se tako radi. Mi danas snažno koračamo naprijed, društveno-privredni sistem mijenja svoje forme, dobiva nove oblike. Ako to u stopu ne pratimo — zastajemo.

Uredba 213 od 9. IV. 52. Savjeta za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti Vlade FNRJ načelno je propisala kako riješiti pitanje kolektivnih ugovora i platnog sistema u radnjama.

Prošla je od tada godina dana — propisi su donošani, mijenjani i stalno se nadopunjuju, a tarifna politika i ugovori još hramaju. U privrednim poduzećima postoje »tarifni pravilnici« kod nas su »ugovori«. Postavlja se pitanje, koja je razlika od jednih i drugih, a naročito kad kažemo da ugovori mogu biti pojedinačni i kolektivni? Neke bitne razlike nema. Kolektivne ugovore sklapa upravni odbor zadruge i podružnice, odnosno radni kolektiv. Podružnica sklapa tada, kad su radnici zadruge učlanjeni u podružnicu i čine većinu članstva. U protivnom slučaju — ugovor sklapa radni kolektiv. Ovim se je htjelo postići, da o kolektivnim ugovorima rješavaju radnici i službenici zadruge. Ugovorima nije riješeno samo pitanje tarifne politike, već i sva ostala prava i dužnosti iz oblasti radnih odnosa.

Naši kolektivni ugovori sklapaju se uz učesće upravnih i nadzornih odbora i svog uposlenog osoblja zadruge i predstavnika Saveza, kao stručnog tijela i predstavnika organa sindikalne podružnice. Ugovori se sastoje iz četiri dijela: Osnovnih odredaba, određivanja tarifnih stavova, načina utvrđivanja i raspodjele fonda plaća i završnih odredaba.

Drugi i treći dio su najvažniji. Naročitu pažnju treba obratiti na utvrđivanje radnih mjesta, opis poslova. Važno je točno označiti koje sve poslove radno mjesto zadržati, da bi radnik i službenik znao što mu je dužnost. O tome ovisi i tarifni stav. U ugovorima postoje dva tarifna stava. Prvi je ugovoreni, a drugi minimalni. Minimalni je zagarantiran čl. 12 Odluke o plaćama radnika i službenika, odnosno čl. 16 Odluke o kalkulaciji i obračunu

troškova i načinu plaćanja u zadrugama (vidi Zad. glasnik br. 8-52). Minimalne plaće se ne mogu povećavati ni smanjivati, izuzev malih i nerazvijenih zadruga (čl. 2 stav 2 Uredbe), kod kojih stavovi se mogu umanjiti do 25% od minimalnih stavova.

Ugovorene plaće ranije su imale prosjek od 7.800 dinara, a sada postoje 4 prosjeka (vidi Sl. list br. 17-53. — Uredba o porezu na fond plaće). Današnji prosjek ne bi trebao biti veći u trgovini od 7000, a u ostalim pogonima 9000. To ne znači da one trebaju doći do tih prosjeka. Prosjeci u našim zadrugama trebaju biti zbilja manji s obzirom na stručnost kadrova i manji obim poslovanja.

Suglasnost na Kolektivne ugovore daje Mjesni odbor trgovačkih radnika (vidi Odluku br. 57 Centralnog vijeća SSJ — Sl. list br. 10-53.).

Što nam govori dosadašnja praksa iz sklapanja ugovora?

Sudjelovanje kolektiva u sklapanju ima negativan odraz, jer ljudi prelaze brzo preko članova od kojih se sastoji ugovor. Diskusije su najoštrije kod razrade radnih mjesta i određivanje tarifnih stavova. Karakterističan je slučaj u Bratiškovcima, gdje knjigovođa po ugovoru dobiva ugovoreni stav 8000 dinara mjesečno i buni se, traži više jer da zaslužuje, a Uredba predviđa 7000 prosjek. U Vodica, Perkoviću i nekim mjestima teže za 100% iscrpljenjem prosjeka, lo je štetno. Treba ići linijom da se vidi efekat i stimulans nagrađivanja. Treba često uspoređivati to osoblje koje je uglavnom sa osnovnom školom i radi kod svoje kuće, često ne poštuje radne discipline, sa ostalim sličnim osobljem u privredi i državnom aparatu. Bez sumnje treba uvesti u zadrugama, da službenik na radnom mjestu za koje nema odgovarajuće stručne sprema ima tarifni stav tog mjesta umanjen za 10% sve dok ne položi stručni ispit ili dobije odgovarajuće kvalifikacije.

Nepravilna je pojava i tamo (primjer u Pirovcu) gdje upravni odbori nastoje da ne daju za pojedina radna mjesta niti najminimalnije tarifne stavove. Knjigovođa Pirovca ugovoreni je stav 6000 premda bi trebao biti veći od 7000 po opsegu posla, odgovornosti i kvalifikacijama koje se traže. U istoj zadrugi prodavaču u trgovini određeno je 6500.— ovim i sličnim po-

javama trebat će voditi računa Mjesni odbor trgovaca kod davanja suglasnosti.

Najvažnije je kod svega utvrđivanje i raspodjela platnog fonda. Mnogi se bore za viškove, na koje još momentalno zadruge ne plaćaju porez. Ovdje ne će biti suvišno ako ubacim, kako se dolazi do tih viškova ako se uzme kao dohodak, razlika između nabavne i prodajne cijene u trgovini i otokupu. Zadruge nabavljaju robu (otkupljuju proizvode) po jednoj cijeni, a kasnije formiraju cijene prema zakonu ponude i potražnje, što često dovodi do nabijanja cijena potrošačima na račun »masnih« plaća. Ovo nije mislim pozitivno, a niti zasluga tog osoblja. Radi tog smatram da je jedino pravilan način uvađanje provizije na promet, robno poslovanje. Evo zašto. U trgovini poljop. proizvoda cijene su varljive i postoji mogućnost »koka« cijena. Zadruge kod sastava predračuna i privrednog računa služe se obračunskim cijenama, a proizvode na tržištu daju po drugim cijenama. Te cijene su često veće od obračunskih. Iz tog proizlazi da bi trgovačko osoblje imalo prigrabiti te razlike, a što bi značilo, da nekoliko ljudi (dva tri) u trgovini

izrabljuju grupe proizvodnje. Sloge te razlike trebaju pripadati proizvođačima. To vrijedi i za sve ostale grane. Svaka grana treba isključivo da izdržava sebe, a ne da za njih netko treći radi. Zarada u zadrugama treba da ovisi o radu i zalaganju svakog pojedinca, svakog pogona i uspjehu cijele zadruge.

Obračun treba praviti na temelju stvarnih pokazatelja, a ne napamet i konačni obračuni trebaju se »ršiti« svaka tri mjeseca. Mjesečno se mogu dizati samo akontacije na zarađene plaće u visini minimalnih stavova, odnosno ugovoreni ako je ažurirano knjigovodstvo i pokazatelji nam daju jasnu sliku po pogonima.

Pravilno obračunavanje i nagrađivanje u zadrugama podignut će naše zadruge na višu ljestvicu, jer će se ljudi više zalagati u radu i borili se za uspjeh zadruge. Samo tu je neophodna budna kontrola nadzornih odbora. To mislimo zato, što su uglavnom po nekoliko ljudi u zadrugi ujedno i članovi uprave i službenici; sami rade, obračunavanju i odobravaju, pa svoj interes stavljaju na prvo mjesto, a zadrugu na drugo. B. D.

KAKO SMO DOČEKALI TITOVU ŠTAFETU

U SKOROM sumraku, brujao je kamion prepun omladine. Mnogi su pjevali, a neki sipali šale kao iz vreće. Sve je bilo veselo i ispunjeno neobičnim ponosom. Kroz mozak su svakog trenutka proljetale misli o Titovoj štafeti, o dočeku. Svatko je od nas bio sretan, što će i on dati mali udio kao dokaz ljubavi prema našem Vodi . . . Poput pijanice tresao se kamion na izbočinama ceste, prema — Vrpolju. A na njemu su se mladoš, objest i smijeh vozili kao na krilima. Oblaci plina, koji je ispuštao auto, prekrivali su vidike prema zapadu. Sunce se nejasno vidjelo iza oblaka na horizontu. Skoro sumrak . . . Još malo i lu smo! »raspoređivanje«. Po troje na svakih 100 m otprilike. I tako dalje i dalje, na kilometre, protezala se kao cesta vijugava linija ponosne mladeži. Nije se mnogo čekalo. Ubrzo se na vidiku pojavio nosilac štafete. Predao ju je prvom. Ovaj je jurio, kao lokomotiva. I čvrsto je stavi u ruke slijedećeg druga. Ovaj, opet, praćen s dvojicom dodao je trećemu i tako dalje, redom . . . Ne prođe mnogo, pa se štafeta palica našla prije određenog roka ispred ulaza u grad.

Kamioni su »kupili« grupe po cesti. Brzo i točno. Svakih 100 m. Sto-

jeći na kamionu, za vrijeme svakog zaustavljanja i protiv svoje volje, pojurili bismo naprijed, a onda — natrag. Tada bi osobito buknuo smijeh i šala, kao odraz sjajnog raspoloženja. I drugi su kamioni »kupili«. Ubrzo je pred gradom čekala čitava kompozicija kamiona prapunih omladine. Brektali su motori, drhtala čitava kola, ritmički — ujednačeno. Dim se dizao i mulio žrke mlazove kamionskih svjetlija, koje su obasjavale put. Noć se već spustila. Naprijed se ne može. Treba čekati znak . . . Sirena odjednom gromko zahtjela. Prosto osjećaš, da tresu zrakom. Čitavim gradom prujuri zvuk, a s krševitih planina, kao da je odjekivala jeka . . .

U svečanoj manifestaciji narodnog oduševljenja unesena je štafeta palica — simbol odanosti i ljubavi prema Titu, u naš grad. A omladina? Bila je ponosna, što je uspjela časno i srdačno izvršiti svoj zadatak. J. Z.

Strani turisti u gradu

Za posljednjih deset dana prošlo je kroz naš grad oko 20 stranih turista iz Engleske, Danske i Zapadne Njemačke. Za vrijeme boravka oni su razgledali gradske kulturno-historijske znamenitosti.

Koncem ovog mjeseca očekuje se dolazak jedne grupe turista iz Danske, a početkom idućeg mjeseca i druge grupe iz Holandije.

Slab politički rad u selu Boraji

Selo Boraja (skupa s najbližim selima) poznato je kao jedno između najsiromašnijih sela našega kotara. Ali sada u njemu ne vlada bijeda. Ljudi su zaposleni u raznim poduzećima, gdje rade i od zarađe pristojno žive, te nisu mnogo ovisni, niti o svom posjedu, niti od bogatijih ljudi, koji bi ih izrabljivali, kao što je to bilo u prošla vremena.

Ali u socijalističkom društvenom preobražaju nije dovoljno da ljudi samo rade i žive. Potrebno je da se ljudi i podižu kulturno i politički. Boraja u tome dosta zaostaje.

Kod nas se malo kad održavaju masovni sastanci, na kojima bi se ljudi upoznavali sa političkom situacijom u zemlji i u svijetu. A kad se sastanci održavaju većinom je njihov sadržaj sasvim lokalnog karaktera. To je dobro. Ali kao što sam rekao, potrebno bi bilo da se i u našoj Boraji održi po koje predavanje šireg političkog karaktera, tako da se i naši ljudi, seljaci, što bolje upoznaju s našim narodnim, privrednim i političkim razvojem.

S druge strane mislim, da bi bilo veoma potrebno, da se pokrene rad omladine u selu. Budući da Boraja ne može da sve to sama riješi, potrebna joj je pomoć od SSRN našeg kotara.

Marko Čuklin

Završen domaćinski tečaj u Zatonu

Tromjesečni krojačko-domaćinski tečaj, koji je upravo ovih dana završio u Zatonu, obuhvatio je teoretski i praktični rad kroja, šivanja i domaćinstva. Iako se ovaj održavao baš u vrijeme najvećih

poljskih radova, ipak je, zahvaljujući zalaganju i disciplini polaznica, tečaj s uspjehom završen.

Pored toga, na tečaju je održano i jedno općedobrovanje predavanje, a što su polaz-

nice s velikim interesom primile. Šteta što se takvih predavanja nije više održalo, kad se ima u vidu kolik interes vlada za takva predavanja kod žena.

U početku tečaj je pohađalo oko 40 žena i djevojaka, dok se na kraju taj broj smanjio na 28.

Po završetku tečaja polaznice su 1. svibnja održale veoma uspješnu priredbu, koju su posjetili gotovo svi mještani. Tom prilikom izveden je igrokaz »Nezaposlenim ulaz za hranjenje«, zatim nekoliko narodnih kola i ritmičke vježbe. Dva dana kasnije otvorena je izložba radova, na kojoj su prikazani rezultati tromjesečnog rada. Uspjehu tečaja mnogo je pridonijela i seoska poljoprivredna zadruge kako u organizacionom pogledu tako i u materijalnom osiguranju tečaja.

Usljed poljskih radova, koji su u toku, prosvjećivanje žena na selu sada je momentalno u zastoju, ali će rad na tom području za vrijeme ljetnih mjeseci ponovno oživjeti, čime će se u velike koristiti dosadašnja iskustva.

Sekcija žena zadrugarki pri Kotarskom zadrugarskom savezu već sada vrši opsežne pripreme za održavanje pet domaćinskih tečajeva, zatim tri krojačka sa domaćinstvom i nekoliko gospodarskih tečajeva u području povrtlarstva i peradarstva. U tome će znatnu pomoć pružiti Ženska stručna škola u Šibeniku i kotarski agronomi.

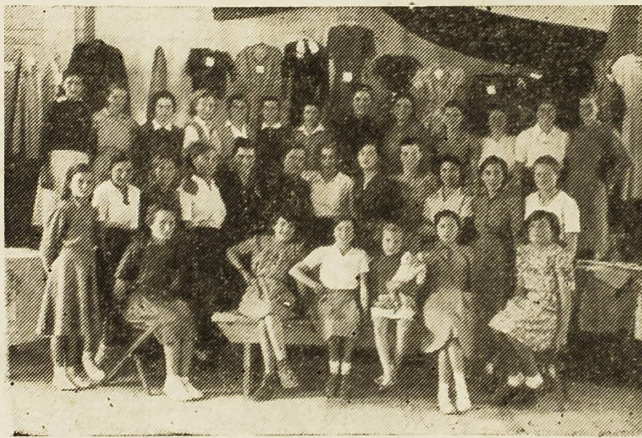
Nužno je da općinski odbori i osnovne organizacije SSRN shvate potrebu i važnost održavanja ovih tečajeva i da pri tom dadu punu podršku kako bi isti postigli željene rezultate s ciljem da se pomogne ženama na njihovom kulturnom i ekonomskom uzdizanju. Jedino na taj način mogu se očekivati dobri rezultati, a što su u priličnoj mjeri pokazali i dosadašnji tečajevi koji su održani na području našeg kotara.

Sportska vijest

Nastup veslača »Krke« u Parizu

Veslački savez Jugoslavije odredio je ekipe, koje će početkom idućeg mjeseca nastupiti na međunarodnom natjecanju u Parizu povodom 100-godišnjice veslačkog sporta u

Francuskoj. Pored veslača splitskog »Mornara«, »Mladosti« iz Zagreba i »Crvene zvezde« iz Beograda, nastupit će i veslači »Krke« u četvercu s kormilarom.

Polaznice tečaja u Zatonu

S ribarima po Prokljanskom jezeru

PLAVKASTO-BIJELI obrisi zore pomaljahu se s onu stranu Dinarskih planina.

Na sjevero-istočnoj strani jezera, na golim rebrima krša Lozovačkih »ispasah«, četrdesetak peći Tvornice gline i aluminijske stvaraju vatrene zavjese, u po koji plamćak dima, što se na teljavom ramom povjetarcu izvija nad sivo-zelenim kraškim ravnicama. Olegnuta pjesma čobana odjekne od okolnih kamenih pristanaka, gubeći se lijeno prema Guđučkim barama. S vremena na vrijeme oglasje se Bilički pijetlovi, da bi odmah njihovu pjesmu prihvatili oni iz Rasline i tako udvostručnim veseljem proslavili svitanje novoga dana. I šum, nedalekih Slapova Krke zabada se u uho, poput sitnih nevidljivih čestica, oživljujući svojim srebrnim praporcima pospanu okolinu.

Sirokom plohom jezera žure ribari da sa migavicama »potegnu zoru«, jer Prokljanska ribolovna područja obiluju prvoklesnom ribom: trljama, cipalima, listovima, podlacima . . . za kojima rasu zabubice mnogim, gradskim i seoskim »gurmanim«. Iskusno ribarsko oko opazit će na vrhu vode lišajevu lubinu, u obliku lijevka, koji se pojavljuje — čak na jednom, čas na drugom mjestu. Daleko po sredini jezera zaglavljena osamljena tuna, čije su jato prorijedili Zatonski ribari, i ona sada luta osamljena — u potjeri za hrenom.

A kada prve sunčane zrake po-

zlatiše okoone pristranke zaredaše jezerom bezdne paklene eksplozije dinamitaša, noseći sobom smrt milionima tek izvaljenih iz ikre stanovnika jezera. Ribari časom prestaju veslati. Na njihovim usnama okamenje se kletva. Paron Stipe nespokožno primjećuje: »Svakoga dana ista pjesma . . . Ovo će jezero za kratko vrijeme potpuno opustjeti . . . Njegove riječi osakati nova eksplozija. Stup vode digao se dvadesetak metara uvis, padajući ljeno prema Guđučkim barama. Bukve i cipali prestadoše brčkati po površini jezera. Nestalo je i lišajeva lubina u obliku lijevka. I delfini požuriše nizvodno prema Vukincu. I tako iz dana u dan, iz dana u dan . . . »Trebali biste ovakve slušaćaje prijavljivati vlastima — napominjem ribarima. Ovako samo ide od sebe — nikada se ovo zlo ne će iskorijeniti.«

— Kakve su to kazne izmislili danas? — s negodovanjem će jedan stari ribar. Da pljuneš, eto šla. Sedmicu dana zatvora. A oni, kad iziđu napolje, ponavljaju istu stvar. Bezdušno. Ima ih što rade u raznim poduzećima u gradu, tamo nakradu dinamita — i kad dođu kući pucaju kao da vlast i ne postoji. Prava fronta na jezeru. A može biti da i poneki nesavjesni poslovođa daje dinamit u zamjenu za ribu. Tko lo zna . . . A po duši — ima ih što primaju dječji dodatak i do petnaest hiljada dinara pa isto to

rade. Da li za glad? Jest, vrazju maler. Nije to dobro. Prodi kanalom od Triske do Vukinca, na svakoj punti čez vidjeti dinamitaše kako iz zasjede vrebaju na prolaz ribe. Drugi — iz zasjede štite ih sa puškama. Ako im šlogod prebaciš spremni su i da pucaju. — Oduzni ti njima puške i dozvole pa da su bili u stotinu oslobodilačkih ratova. Takvim štelocinama se ne povjerava oružje. Eto, tako.«

Umiješaje se u razgovor i drugi ribari. Neki — među njima zamjeraju narodnoj vlasti što je zauzela i previše blag i tolerantan stav prema dinamitašima. Upadaju jedni drugima u riječ, razgalamljeno se dopunjuju, iznašaju svoja mišljenja. Ribar Frane, sačekavši svoj red, podvlači kako bi bilo pravilno da se ovakva vrst prihoda i oporezuje. Ako neki dinamitaš ulovi godišnje hiljadu kilograma prvoklasne ribe, i time ostvari prihod od stotinu dvadeset hiljada dinara godišnje, pa kad bi se takav prihod pravilno oporezovao, u tom slučaju — zbogom dječji dodatak, koji na nekog dinamitaša iznaša i po dvije stotine hiljada godišnje. Da, da . . . Možda je ovo glupo što iznašam, ali, pored ostalih mjera, ni ova ne bi bila na odmet.

Svratio sam pogledom prema Vukincu. Novi stup vode digao se tridesetak metara uvis. Zatim se oglasila detonacija, potresavši morskim dnom. Za njom druga iz prav-

ca Guđuče. Dva gnjurčića, ošamućena strahom, vrte se u začaranom krugu, tražeći izlaza iz ovog čudnog i zavrelog lonca kipuće polusiane vode. Nad krovovima Raslinskih kućica zaploviše prvi plastovi dima. Oločić Stipanac izranjao je iz plavkastih sumaglica, dobivši tako oblik neke ogromne potopljene ribe sa nakostriješenim perajama.

— A ono što si rekao o prijateljima dinamitaša vlastima — primjeti sa zakašnjenjem paron Stipe — nema iz toga ništa. Dakako. Svaki član SK u Raslini, Bilicama i nekim drugim selima, ne samo što zna za pojedinog dinamitaša, nego štaviše — zna i koliko ribe ubije, kako je prodaje i pošto. A kad članovi SK znaju trebalo bi da znadu i oni na kotaru. Uostalom, kad se danas uspostavljaču čuvari polja, isto tako bi trebalo uspostaviti i čuvere ugroženih ribolovišta, tim prije kad se radi o ovako važnom mriještistu kao što je Prokljansko jezero.«

Povukavši kraju i zadnje očice svoje migavice ribar Frane se namršti. No prije nego je bilo šta rekao, pljunuo je po ribarskom običaju, u mrežu, izbacivši kroz zube ostru kletvu na račun dinamitaša, što je bio jasan znak o mršavoj lovinu. Nakon toga su ribari naložili valru, da na žaru ispeku za ručak malo girica, kako bi kasnije postavili posao na drugom mjestu, sa isto toliko sreće kao i na ovoj »pošti«. Petar Bilušić

Odgovor na članak »Još ima takvih«

U Vašem broju 38 na strani 3 izašao je članak pod naslovom »Još ima takvih«.

Istine radi, molim uredništvo, da mi dozvoli prostor u listu kako bi dala odgovor piscu spomenutog članka.

Dana 16. travnja o. g. prof. Antičić-Lović Jeronim ispitivao je dake iz povijesti. Kada mu je učenik pravilno odgovorio, primijetio mu je: »Natkao si napamet«. Zatim mu je postavio pitanje: »Što je mislio Jelačić kada je došao u Mađarsku?«

Moj sin Slavko i još nekoliko drugih daka nisu znali na to pitanje odgovoriti i to s razloga što djeca ovu temu uopće nisu ni učila, jer im nije bila tumačena.

Budući da sam nadležna kao majka da kontroliram ocjene svoje djece, obratila sam se direktoru škole drugu Anti Bumberu da mi ih pokaže. Direktor mi je tom prilikom saopćio da je moj sin Slavko dobio negativnu ocjenu iz povijesti. Prikazala sam direktoru zašto je dobio jedinicu, na što me je on uputio na profesora Antičića da se kod njega interesiram. Istog dana kada je svršio nastavnički rad, poslala sam do profesora Antičića i sasvim mirnim tonom upitala ga iz kog razloga je moj sin dobio jedinicu. Kada sam spomenula jedinicu stao se čuditi i uvjeravati me da nije istina da ima jedinicu, već da ima dobre ocjene. No, kada se uvjerio da sam saznala za ocjenu mog sina, okomio se na me raznim riječima. A kada sam mu dala odgovor da svoje dake ne ocjenjuje pravilno, da se pojedinim daccima ne pregledavaju radovi ni ih se redovno ispituje, da se drugi učenici koriste znanjem moga sina i dobivaju do-

bru ocjenu bez truda i muke; drsko je postupio prema meni i nazvao me bezobraznom, i postavljajući čak i svoje fizičku snagu. S tim činjenicama upoznela sam Savjet za prosvjetu NO-a kotara Šibenik.

Ima više roditelja koji se žale u pravi škole na njegovo nepravilno ocjenjivanje. Njegove se ocjene mnogo razlikuju od ocjena svih ostalih nastavnika u našoj osmogodišnjoj školi. Kod njega valjani daci nemaju dobre ocjene, dok oni, koji to nisu, imaju dobre ocjene. Stoga je potrebno da Savjet za prosvjetu NO-a kotara Šibenik uputi jednu stručnu komisiju da ispita tu stvar i da se osvjedoči u istinitost mojih tvrdnja, a to mogu dokazati i ostali nastavnici ove škole, koji su radi toga više puta dolazili do nesuglasica sa prof. Antičićem.

Mnoge majke više puta bi pristupile prof. Antičiću da se interesiraju za učenje i ocjene svoje djece, ali se ustručavaju iz bojazni da ne bi naišle na loš prijem. S obzirom na njegov ovakav rad i postupak trebalo bi da uprava škole u buduću o tome povede više računa.

Zlatka Maslač

Primjedba uredništva

Objavljujemo odgovor na članak prof. Antičića da bi i javnost mogla odrediti svoj stav.

Uredništvo je mišljenja da ovaj sukob ide u red onih koji se zaista ne bi smjeli događati. Tim više ne je ozbiljno podrivaju toliko potrebnu suradnju doma i škole, odnosno roditelja i nastavnika, koji bi bezuvjetno morali zajednički pregnuti na odgovornom poslu-odgajanju.

V I J E S T I Z N A Š E G A G R A D A

Saobraćajne nesreće i nesavjesni vozači

U našem gradu desilo se u posljednje vrijeme nekoliko prometnih nezgoda, čije bi uzroke trebalo svestrano rasvijetliti, što prepuštamo nadležnima. Ali, i pored toga, potrebno je ukazati na činjenice kako nesavjesni šoferi, motorbiciklisti i biciklisti, na svakom koraku izigravaju saobraćajne propise, bezobzirno kršeći i najosnovnije principe uljudnosti. Tako je pred par dana jurio niz Gradu motorbiciklista Milković, ne držeći rukama volan. Štaviše da bi pokazao svoju vještinu (kome?), istovremeno je popravljao pojas na hlačama, čime je, naravno stvar, dovodio u opasnost, htio on to ili ne, živote prolaznika, a naročito djece koja nisu pod strogom paskom svojih roditelja. Da li su ovdje u pitanju osamljeni slučajevi, kojima ne bi trebalo poklanjati odgovarajuću pažnju. Ne. Može se sa sigurnošću tvrditi da velik procenat biciklista ne posjeduje propisna signalna zvonca, dok brzina vožnje, koju upotrebljavaju kroz grad, ne samo što je nepropisna — nego je upravo divlja. Neki od njih upozoravaju prolaznike žviždanjem, drugi galamom, a treći nikako. Jednostavno projure pokraj ljudi, kao da su u pitanju neki mrtvi objekti, koji za ove nesavjesne vozače nemaju nikakve vrijednosti.

Imao sam prilike da pred nekoliko dana budem i očevidac jednog takvog slučaja. Niz ulicu Borisa Kidriča najurio je pet-šest biciklista, od kojih je samo jedan imao nekakvu trubicu, koja se može čuti na par metara daljine. Projurili su pokraj jednog mališana, koji se našao na ulici. No kako je po svoj pri-

lici mališan mislio da su svi prošli, neoprezno se je maknuo prema sredini ulice i istovremeno bio udaren od posljednjeg bicikliste. Ali on je projurio dalje, i ne osvrnuvši se na oboreno dijete. Pogledavši za njim, opazio sam da ni broja nema na svom vozilu. Takve slike često susrećemo u našem gradu.

Pojedini šoferi opet, kao iz nekog inata, puštaju gas i tamo gdje to ne iziskuje potreba samo da bi nekom napakostili, ostavljajući svoju žrtvu u oblaku sagorjelog benzinskog dima. Istina, ni mnogi naši građani ne drže se dogovarajućeg reda pri prijelazu ulica. Ali baš kada to imamo u vidu, kao i uske ulice, iz kojih svakog časa mo-

Neodgovoran napad

Zaštita javnog reda a i života građana zagwarantirana je našim Ustavom. Na tom polju neobično važnu ulogu vrše organi Narodne milicije, čija je dužnost plemenita a napose i odgovorna.

U posljednje vrijeme učestali su prigovori od strane građana da pojedini organi Narodne milicije ne vrše baš onako svoju dužnost kao što bi je trebali vršiti. U njima se naime navodi kako milicionari naprosto toleriraju pojedine ispade bilo da su oni učinjeni od strane neodgojene djece i mladića, bilo pak od strane starijih osoba. Istina, ukoliko se u takvim slučajevima zaista radi o opravdanim prigovorima onda je stvar i za osudu, jer izostajanje brze i efikasne intervencije od strane organa Narodne milicije može dovesti do većih posljedica.

Medutim, u posljednje dvije godine u našem gradu bilo je nekoliko slučajeva u kojima su se pojedini građani potpuno svijesno i na jedan vulgarn način nepravilno odnosili kad je bila u pitanju zaštita javnog reda, da su neki čak toliko išli daleko da su, a što moramo naročito podvući, i ometali organe Narodne milicije u vršenju njihove dužnosti, kad su za to imali potpuno pravo da pravovremenom intervencijom sačuvaju ne samo javni red nego štaviše i živote pojedinih građana. Dakle, kako vidimo s jedne strane prigovori na nesavjesno vršenje dužnosti milicionara, a s druge strane spriječavanje i omalovažavanje u času kada je njihova intervencija najpotrebnija. Koliko li suprotnosti leži u tome?

Evo jednog karakterističnog primjera koji je bio i povod ovog napisa.

U subotu 16. ov. mj. prilikom prikazivanja druge predstave u zagrebačkom cirkusu »Zvijezda« nekoliko neodgojene djece htjelo je silom besplatno ući u gledalište. U času kada je jedan milicionar, koji se tu našao, htio da spriječi njihovu namjeru, odjednom mu je prišao Rudolf Jušić, 20 godina star, ometajući ga u vršenju dužnosti i prijeteci mu svakojakim nepristojnim riječima. Nije prezao ni od toga da ga pokuša i udariti. U međuvremenu stigla su još trojica milicionara, koji su, u namjeri da ovome pomognu, bili spriječeni od pomenutog lica i još nekolicine starijih osoba, koji su se suprostavljali odluci milicionara da Jušića predvedu na milicijsku stanicu. Pored ostalih, ovome je sekundirao Božo Radl, 32 godine star, koji je, protestirajući na odluku prisutnih milicionara, i sam u velikoj mjeri raspaljivao ionako već nesnosnu atmosferu. Radl se također nije žacao da na adresu milicionara uputi niz nepristojnih izraza, suprostavljajući se pravilnoj intervenciji od strane službujućih milicionara. Istovremeno sa okolnih strana bacano je kame-nje na milicionare tako da ovi nisu bili u stanju uspostaviti red. Tek po dolasku pojačanja uspjelo je izgrednike privesti na stanicu, koji će nakon sprovedenog isljedjenja biti predani sudu.

Mali problemi

Vodič

Jedna žena pita:
— Gdje je Solinska ulica?
U toj ulici tražim kuću broj taj i taj.

Pita jednog, pita drugog, pita trećeg...
Pita već jedan sat. Pitala ih je stotinu. Pitala ih je, kaže, dvijesta.

Ona pita i nitko ne zna.
Večer je, ona je doputovala i pita...
Hoće li dopitati i naći ono što traži?

To je bilo u subotu šesnaestoga dana mjeseca svibnja ove godine.

A pred nekoliko mjeseci prolazio sam jednom ulicom. Prolazio je i putnik. Upita me:

— Zna li gdje je ta i ta ulica?

Nisam znao.
Kasnije sam otkrio, da smo se putnik i ja, u času kad me je pitao, nalazili u ulici, koju je tražio...

Ne, mi ne poznajemo naše ulice.

Zato mi se sviđa dosjetljivost cvječara. Na kiosku je napisao: CVJEČAR, stan u u-

lici toj i toj.
On zna, da za tu ulicu nitko ne zna. Ili ih vrlo malo zna za nju. Možda oni, koji u njoj stanuju.

Zato je dodao: kod crkve te i te.

Tko ga traži, taj će ga naći...

Ja bih pitao:
Ne bi li se moglo negdje u nekom izlogu u glavnoj ulici ili na Poljani izložiti plan grada s popisom i oznakom ulica?

I još bih pitao:
Ne bi li se moglo, umjesto turističkog prospekta za grad Šibenik, za koji će se potrošiti desetine hiljada, izdati vodič kroz Šibenik s planom grada, popisom ulica, oznakom i opisom kulturno-historijskih spomenika i turističkih atrakcija?

To pitam, a predlažem: ili jedno ili drugo!

A izvedivo je, naročito je izvedivo ono prvo.

Jer, dokle će putnici patiti, gdje su ulice, a mi građani odgovarati, da ne znamo?

Pojačan promet u luci

ISPLOVILI: talijanski brod »Saronno«, koji je prethodno iskrcio teret od 10 hiljada tona ugljena za koksiranje, zatim »Kozulich« brod talijanske zastave sa teretom drvene građe za Englesku i naši brodovi »Kragujevac« sa teretom drvene građe za Englesku i »Dubrovnik« sa teretom od 5500 tona kromove rudače za SAD.

UPLOVILI: talijanski prekooceanski brodovi »Punta Alice« i »San Felice« koji u luci vrše iskrcaj ukupno 18500 tona ugljena za koksiranje i domaći brod »Sarajevo« koji krca 600 kubika drvene građe za Egipat.

OČEKUJU SE: američki brod »J. T. Stevenson«, talijanski motorni jedrenjak »Anita« i domaći brodovi »Rijeka« i »Kosmaj« koji će preuzeti izvjesnu količinu rudače i drva za inozemstvo.

Javni nastup stručnih škola

Stručne škole u našem gradu daju 22. svibnja u Narodnom kazalištu svoju prvu javnu zajedničku priredbu prigodom završetka školske godine. U izvedbi sudjeluju: Škola za učenike u privredi, Zenska stručna škola, Medicinska škola i Muzička škola.

Na programu su: pjevački zborovi, orkestar, muzičke solo produkcije, solo baleti, recitacije, narodna kola i ritmičke vježbe.

Očekuje se da će građanstvo, a osobito djački rodil-

Poboljšana lokalna plovidba

Počam od 18. ov. mj. počeli su saobraćati novi brodovi lokalne plovidbe »Brač« i »Ugljan«.

Parobrod »Brač« saobraća na relaciji Zirje—Šibenik, dotičući mjesta Kaprije, Tribunj, Vodice, Prvič Šepurine i Luku, te Zlarin, dok će parobrod »Ugljan« saobraćati na relaciji Rogoznica—Peleš—Primošten—Krapanj—Šibenik.

Uvođenjem ovih brodova velike će se poboljšati promet robe i prijevoz putnika na ovim linijama, kao i uspješnija veza između grada i udaljenih mjesta, koja gravitiraju Šibeniku.

Prvi kupači

Nastupom toplih dana pojavili su se i prvi kupači na našim kupalištima. Tako je prošle nedjelje kupalište Martinska ponovo oživljelo kupaćima. U koliko toplo vrijeme i dalje potraje može se očekivati i veći priliv kupaća i skoro otvorenije gradskog kupališta na Jadriji.

Uspjeh našeg sugrađanina-filateliste

Povodom XXXVI. svjetskog kongresa esperantista koji će se održati u Zagrebu od 25. srpnja do 1. kolovoza o. g., Zavod za izradu novčanica u Beogradu vrši pripremne radove za štampanje prigodne marke od 15 dinara. Idejnu skicu za ovu marku izradio je naš sugrađanin filatelista — amater Petar Matković. Marka će biti puštena u promet na dan otvaranja Kongresa.

ŠIBENIK

KROZ TJEDAN

Narodno sveučilište

U srijedu 27. svibnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća održat će prof. Stjepan Bošković predavanje pod naslovom: »NAFTA«. Početak u 19.30 sati.

Narodno kazalište

ČETVRTAK, 21. V. — FAUN — komedija od Knoblauch-a.

PETAK, 22. V. — Priredba stručnih škola iz grada.

SUBOTA, 23. V. — SCAMPOLO — komedija od Niccodemi-a.

NEDJELJA, 24. V. — RIBARSKJE SVADE — komedija od Goldonija (za pripadnike JNA). Početak u 10 sati.

SVEČANA AKADEMIJA — povodom 61. rođendana maršala Tita. Početak u 20 sati.

Kinematografi

TESLA: premijera američkog filma — SLUČAJ PARADINE — Dodatak: Filmske novosti br. 16. (do 24. V.)

Premijera francuskog filma — PARIZ UVIJEK PJEVA — Dodatak: Iz davne prošlosti.

SLOBODA: premijera francuskog kriminalnog filma — ZLATNA KACIGA — Dodatak: Za naše more. (od 22.—27. V.)

Dežurna ljekarna

Službu vrši II. narodna ljekarna — ulica Borisa Kidriča.

Iz matičnog ureda

ROBENI

Zvonimir, sin Karla i Zore Kodela; Rade, sin Zvonimira i Vere Đurić; Zivana, kći Stanislava i Anke Vukorepa; Mirjana, kći Božidara i Rosande Bezmalinović; Damira, kći Jere i Matije Gačina; Anila, kći Frane i Zdenke Rustija; Draženka, kći Petra i Mirjane Nikolić; Dubravka, kći Krste i Frane Vrljića; Goran, sin Jere i Janje Bajić; Neven, sin Mate i Biserke Renjic; Mičo, sin Branke i Senke Friganović; Majda, kći Karla i Ksenije Kovač; Gojko, sin Ante i Božice Belak i Ankica, kći Đure i Božice Knežević.

NOVI VOZNI RED

Vlakovi

Polazak iz Šibenika

Putnički za Split u 2.36 sati

Ubrzani za Zagreb (veza Split) u 8.56 sati

Putnički za Zagreb u 15.18 sati

Brzi za Zagreb (veza Split) u 19.43 sati

Ubrzani za Zagreb (via Bihac) u 22.39 sati.

Dolazak u Šibenik

Putnički iz Splita u 1.21 sat

Brzi iz Zagreba u 6.20 sati

Putnički iz Zagreba (veza Split) u 12.50 sati

Putnički iz Splita u 17.35 sati

Ubrzani iz Zagreba (veza Split) u 21.19 sati.

Parabrodovi (brza pruga)

Polazak iz Šibenika

Za Rijeku ponedjeljkom, utorkom i petkom u 21.20 sati, srijedom i nedjeljom u 21.40, subotom u 9.20 i 21.20 sati.

Za Split—Dubrovnik ponedjeljkom i srijedom u 3.50 sati, utorkom i subotom u 3.45, četvrtkom i nedjeljom u 2.50, petkom u 3.50 i 19.10 sati.

Dolazak u Šibenik

Iz Rijeke ponedjeljkom i srijedom u 3.40 sati, utorkom i subotom u 3.35, četvrtkom i nedjeljom u 2.40, petkom u 3.40 i 19 sati.

Iz Splita ponedjeljkom, utorkom i petkom u 21.10 sati, srijedom i nedjeljom u 21.30, subotom u 9.10 i 21.10 sati.

VJENČANI

Friganović Vice, zemljoradnik — Škugor r. Maleš Tonka, domaćica; Soljan Boris, radio pjevač — Bijelić Mirjana, domaćica; Burazer-Ilčić Ivan, man. radnik — Kundid Luca, man. radnica; Jakšić Milan, milicionar — Antonijević Marija r. Begović, domaćica.

UMRLI

Grčić Duje pok. Jakova, star 58 god.; Krpina Boja rođ. Čačić, stara 47 god.; Malovan Stipe pok. Stjepana, star 29 god. i Jurković Marija rođ. Berović, stara 85 god.

Za uklanjanje nedostataka u higijensko-tehničkoj zaštiti rada

Naše radno zakonodavstvo razvija se s razvoikom naše socijalističke privrede. Do sada su doneseni mnogi propisi na osnovu kojih naši radnici i službenici ostvaruju svoja prava.

Prošle godine u svega 5 poduzeća na našem području, utrošeno je za osnovna zaštitna sredstva, ventilacione uređaje, garderobe, ambulante, stambene i nastambene zgrade 30.328.000 Din. Od toga Tvornica elektroda i ferolegura utrošila je 7.761.000 dinara, Izgradnja 15.147.000 Din., Tvornice glinice i aluminijska Lozovac 7.080.000 Din., Tvornica sardina u Rogoznici 63.000 Din., »Jadranka«, tekstilna tvornica 57.000 Din.

Iz ovih podataka vidi se da je u godini 1952. kod nas vodena prilična briga za zaštitu života i zdravlja naših radnika.

Primjenom zaštitnih mjera uslovi rada znatno su se poboljšali a u nekim poduzećima postignuto je stanovito smanjenje ozljeda. Tako u Tvornici elektroda i ferolegura mjesečni prosjek ozljeda u prvom polugodištu 1952. iznosio je 34,83, a u posljednja 3 mjeseca pri kraju godine, provodeći zaštitne mjere i organiziranu propagandu na suzbijanju nesretnih slučajeva mjesečni prosjek povreda smanjio se na 13,66 tj. za 38%, a bolovanja za 1,5%. Primjer ovog poduzeća, koje spada u zastarjeli pogon u kome su uslovi rada dosta teški pokazuje, da je moguće, provodeći mjere zaštite i u najtežim uvjetima, postići smanjenje uzroka ozljeda i bolovanja, ako na tom poslu rade stručni rukovodioci radnici, ako je pri tom aktivna sindikalna podružnica, radnički savjet i upravni odbor.

I u ostalim poduzećima bilo je vidnih uspjeha, uslijed provođenja jače propagande na zaštitu rada. To se odnosi na poduzeće Luka i javna skladišta, Tvornicu i valjalnicu aluminijska, »Jadranka« i industriju »Krk«, gdje je propagandom postignuto veće korištenje kupalile.

Bez obzira na ove uspjehe naša privreda, još uvijek ima velike gubitke na ozljedama i bolovanjima. Tako je u 1952. g. na području grada u 10 većih poduzeća radi ozljeda izgubljeno 19.427 radnih dana, za koje je isplaćeno hranarine 3.920.000 dinara, a na ostala bolovanja izgubljeno je 99.917 radnih dana i isplaćeno 24.763.000 Din. hranarine. Ako bi ovim svotama pridodali bolno opskrbne i ambulante troškove za liječenje, kao i vrijednost izgubljenih radnih dana, onda bi se ukupna suma svih ovih gubitaka još znatno povećala.

Najviše ozljeda bilo je u građevinarstvu, jer je ta privredna grana najrazvijenija na našem području. Tako je u toj privrednoj grani na povrede izgubljeno radnih dana 15.421, a isplaćeno hranarine 2.883.000 dinara. Na ostala bolovanja izgubljeno je radnih dana 64.076 a isplaćeno hranarine 14.207.000 dinara. Smrtno su stradala 4 radnika i to 3 u građevinarstvu a 1 u željezničkom saobraćaju. Kod težih nesretnih slučajeva više puta je ustanovljeno, da je radnik ozlijeđen zbog nedovoljne brige odgovornih rukovodilaca — poslovođa i drugih lica, i neupotrebe zaštitnih sredstava. Stručni rukovodioci u poduzećima u većini slučajeva nemarno se odnose prema upotrebi zaštitnih sredstava, ne vode dovoljno računa na osposobljavanje novih radnika, niti se staraju da obrade probleme za provedbu zaštite u svojim odjeljenjima i gradilištima i da ih nametnu na rješavanje radničkom savjetu i upravnom odboru. Ni sindikalne organizacije nisu pokazale dovoljno inicijative da mobiliziraju radne kolektive na rješavanju pitanja zaštite na radu, premda briga o higijenskoj i tehničkoj zaštiti spada u jednu od glavnih i stalnih zadataka sindikata.

Neriješenih pitanja higijenske i tehničke zaštite imamo: u Tvornici elektroda i ferolegura u odjeljenju obrada elektroda, gdje se razvija velika prašina; u Tvornici aluminijska Lozovac, gdje je ugrađen magazin

između dviju zgrada elektrolize, što onemogućuje prirodnu ventilaciju, u »Jadranci« — tekstilnoj tvornici, gdje nema propisne kanalizacije, kupatila ni posebne kabine za održavanje lične higijene žena; u građevinarstvu imamo pojavu upotrebe dvospratnih kreveta u nastambama radnika, što je nehigijenski i oduzima potrebnu kubaturu zraka radnicima; kod »Izgradnja« suviše postoji problem stolarske radionice, koja nikako ne odgovara higijenskim uslovima. Željeznička obrtna ložionica je gotovo u istom stanju u kojem je zatečena nakon oslobođenja Šibenika, nadalje nehigijenske prilike postoje u pekari — industrije »Krk«, u »Jadranci« — gradskom transportnom poduzeću, u Stampi, u mehaničkoj radionici i brodogradilištu kolarskog broderskog poduzeća »Dupink«, u poduzeću »Jadranci« u »Meso-vocu« i t. d. Spomenuli smo samo neke nedostatke, a međutim ima i drugih nedostataka u gornjim i drugim poduzećima, koje nismo mogli sve ovdje obuhvatiti. Naročito je česta pojava, gotovo u svim poduzećima, slaba zaštita električnih instalacija, što može da izazove teške nesretne slučajeve.

Radi poboljšanja navedenog stanja, danas kada uloga neposrednih proizvođača postoji sve veća, kada oni odlučuju o društvenom planu i o nizu drugih pitanja u svom poduzeću, kada oni preko vijeća proizvođača sudjeluju u politici samoupravnih organa vlasti, nameće se kao nužno i potrebno da se pitanju zaštite rada obrati veća pažnja, da se u 1953. g. pristupi ozbiljnijem rješavanju postojećih problema HTZ, kao što se to radi kod usavršavanja procesa proizvodnje i kod rješavanja pitanja plaća i ostalih pitanja. Na tom poslu treba aktivno da učestvuju svi radnici kolektiva, stručna lica, tehničko i zdravstveno osoblje, sindikalna organizacija i organi vlasti.

Taj rad u prvom redu ima se organizirati u radnom kolektivu preko radničkog savjeta, koji nakon što se upozna sa stanjem zaštite rada u svom poduzeću i gubicima izaz-

vanim od ozljeda i oboljenja radnika, treba da donese odgovarajuće odluke za poduzimanje određenih mjera, da se ustanovljene nedostaci uklone.

U tu svrhu u kolektivima bi trebalo održavati predavanja o pitanjima koja radnike najviše interesiraju, organizirati seminare za obučavanje, naročito novih radnika, sa procesom proizvodnje, zaštitom rada i sanitarnim minimumom, tj. dati elementarne pojmove o ličnoj higijeni, koristiti u propagandne svrhe postojeće razglasne stanice i isticati na vidno mjesto, u vidu plakata i parola, razna upozorenja, koristiti filmove higijensko-tehničke zaštite i zdravstvenog prosječivanja, učeslovali u pisanju članaka u dnevnoj štampi o svim problemima i koristiti konferencije i sastanke sindikalnih akcija, u program za stručne ispite radnika unijeti kao obavezan predmet higijensko-tehničku zaštitu rada. I t. d.

Nadalje je važno, da se stručno rukovodstvo obaveže počev od poslovođa, tehničara i inženjera, da dosljedno provode brigu o zaštiti rada i da odgovaraju za upotrebu zaštitnih sredstava, a razumje se, da i privode odgovornosti one radnike, koji tu upotrebu odbacuju.

Na provođenje propagande o zaštiti rada, potrebno je orijentirati drugove, koji rade (u sindikalnim organizacijama) na kulturno-prosvjetnom radu, jer — tom pitanju do sada nisu obraćali naročitu pažnju.

Kod određivanja pravaca propagande, treba se poslužiti pokazateljima o gubicima i poduzeti veću aktivnost tamo, gdje ima više gubitaka.

Ovakav način rada znatno će poboljšati higijensku i tehničku zaštitu, smanjiti broj oboljenja i povreda pri radu u našim poduzećima i sniziti materijalne izdatke, a što je najvažnije zaštititi će se životi i zdravlje zaposlenih osoba, što treba da bude osnovni cilj svakog rukovodioca poduzeća.

Ing. Stjepan Ljubić
inspektor rada.

Posjeta tvornici

Nedavno je pod vodstvom prof. Julčić izvršena posjeta VII. r. gimnazije Tvornici tekstila »Jadranka« . . . Sunce žari prašnjavi pul. Jutro je. Vrapci se valjaju po prašini, zaneseni možda — proljećem, koje se odražava u svakoj travki, grmu i rascvalim slablama. Posvuda gore na nebu samo plavo, plavo bez jednog oblaka i sunčano. Kroz zrak kao da se križaju svjetlosne, žarke niti . . .

Svaki korak pokrenute noge, diže lagani, sivi pijesak. Čitavo mnoštvo cipela dižu prašinu — čitave oblaciće. Gomila đaka u beskrainom i njima karakterističnom žagoru, kroči prema cilju. Tu je: odmah iza nogometnog igrališta — Tvornica tekstila »Jadranka«. Na periferiji grada nevidljivim životom, djeluje i stvara taj objekt — za zadržicu. Neprimjetna je zgrada, okružena zidom i skromnim krsom. Tko je ne poznaje, niti ne sluti, da u njoj unutrašnjosti, poput radničkih mravi, djeluje mali kolektiv . . . Sum strojeva ječi u uho. Opori, neugodni miris fine pamučne prašine, prodire u nozdve, čim se uđe u hodnike radionice. Još nekoliko koraka i pred znatijeljnijim očima pruže prizor: golema sala, prepuna tkalačkih strojeva. Desetak ljudi i žena hitro vrludaju s jednog uređaja na drugi (polsjećaju na pčele nad košnicama). Buka postaje

Kina na kotaru

BETINA: američki film — VIETZOV MAC — Dodatak: Govori Moskva. (23.—24. V.)

KORNAT (Murter): francuski film — DJEČJE ZABAVNICE — Dodatak: Poklonjenosti Pony. (23.—24. V.)

golovo nepodnošljiva. U nenaviknutim usima bubnjaču čekići, prkosno, bezobzirno — uporno . . .

Tumač je već tu! Nastoji nadvladati graju strojeva. Ali, njegov je glas jedva čujan. Kraj samih njegovih uslju primaknute glave teško hvaljaju riječi. Uhom je mnogima nemoguće shvatiti složeni rad oko prerade i proizvodnje dragocjenog tekstila. Tu dolaze u pomoć — oči. One znatijeljno kruže posvuda unakolo, prodiru u još nevidene i nepoznate odjele; zure u okretanje remena i osovina, u malene dinamo strojeve i bezbrojna vlakna, što se nižu, gmizeći po prečagama. Sve teče skladno, lijepo. I rad uređaja. I ljudi. I let niti po okvirima tkalačkog razboja. Eno, tamo u drugoj prostoriji, izlazi tanko, poluprozirno platno, slažući se u uredne slojeve. Radnice priljubljene uz stroj, vještini pokretima uvlače niti po nit kroz sitne obruče, precizno i hitro. Možda bi jedna krivo postavljena nit izazvala griješku. Uporno, elan kao da ne zamirul! Teku bez prestanka. Uz brzi ritam strojeva . . .

Odlazak . . . Srdačno stežemo ruku radnika — tumača. Ne možemo mu izreći, što osjećamo. Odlazimo. Njegov nas simpatični pogled prati sve do izlaza . . .

. . . Svježi, prijatni, zrak požudno udišemo. Punim plućima. Misli su nekako vesele i prijatne. Viče se, kao da se ne može međusobno razumjeti od već zamrle buke iz hale. Evo — sunca ponovno ispunjeni smo neobičnom radošću. Vidjeti smo dosta. Osjetili još više. Kako je prijatno i nekako uzbuđljivo sjeliti se poizrlivnosti, strpljivosti i preciznosti ljudi, koji rade za zajedničko dobro.

J. Z. učenik VII. raz.

SPORTSKI ŽIVOT

U XV. kolu Hrvatsko-slovenačke lige

Vrijedna pobjeda „Šibenika“

SIBENIK: Stadion »Rade Končar«. Vrijeme toplo, a teren prikladan za igru. Prvenstvena utakmica Hrvatsko-slovenačke lige. Gledalaca oko 2000. Sudac Križević iz Splita vrlo dobar.

SIBENIK: Bašić, Iljadica, Erak I., Bego, Erak II., Tambača, Zorić, Friganović, Đurić, Tedling i Jelenković.

BRANIK: Grizold, Matuš, Hetzmanski, Šaho, Borojević, Zelezinger, Plaznik, Čučko, Bizjak, Stojanović i Haberl.

Strijelci: Đurić u 24., 28. i 88. minuti, Tedling u 20. i 90. i Zorić u 59. minuti za »Šibenik«, a Plaznik u 58. minuti za »Branik«.

Nedjeljna utakmica, iako je završila uvjerljivom pobjedom domaćeg tima, ipak nije u potpunosti zadovoljila brojnu publiku. Ovo naročito vrijedi za prvih 20 minuta, kada su gosti igrali mnogo borbenije, bolje pokrivali i uvijek išli na »prvu« loptu. To sve, naime, nismo mogli vidjeti kod domaćeg momčadi, koja je igrala prilično rastrgano, a čemu je mnogome pomogla i slaba igra pokrajnih pomagača, kojima je trebalo dugo vremena dok se snadu i preuzmu inicijativu u svoje ruke. Prvih 20 minuta pripada gostima, koji igraju tehnički dobro, ali samo do kaznenog prostora, jer sigurna obrana »Šibenika« nije dozvoljavala da se približe vratima Bašića. U tom periodu domaći su imali prilike da realiziraju dvije povoljne šanse. Najprije u trećoj minuti Jelenković je neometan primio loptu od Tedlinga i iz volje oštro tukao pored stative, da tri minute kasnije Tedling propusti idealnu priliku za postignuće zgoditka. Evo kako su padali zgoditci.

1:0 — lopta je pošla sa centra i prebačena Đuriću koji lijepo poslužuje Tedlinga, a ovaj neometan sa oko 6 metara oštro pogada mrežu.

2:0 — nakon jednog prekršaja od strane gostiju slobodan udarac, koji je izveo Bego sa 18 metara, Đurić je glavom zahvatio loptu i pored nemoćnog vratara pogodio

mrežu. 3:0 — nakon jedne brze kombinacije Bego—Tedling—Đurić ovaj potonji prisiljava vratara Grizolda da i po treći put vadi loptu iz mreže.

Tek u nastavku domaći su se razigrali i dugim loptama često ugrožavali gol »Branika«. Na momente su i gosti u nekoliko navrata oštro pucali, ali preko stative, »Šibenik« je većim dijelom ovog poluvremena bio superiornija momčad, ma da je i »Branik« igrao u polju dobro, ali bez završnog udarca na gol osim sredinom ovog dijela, kada je vratar »Šibenika« imao dva puta prilike da se istakne. U momentu lagane premoći gostiju oni su uspjeli da preko Plaznika smanje rezultat, a što su, do tada u prikazanoj igri, potpuno i zaslužili. Čim se poslo sa centra, ponovno se zatresla mreža, ali ovoga puta na suprotnoj strani — Branika. Strijelac je bio novajlija momčadi »Šibenika« Zorić. Poslije toga sat, koji je smješten na sjeveroistočnoj strani igrališta, pokazivao je 16 minuta ovog dijela. Stadionom se u kratkom razmaku dva puta prolomio pljesak. Jednom je bio upućen Friganoviću, kada je iz volje oštro tukao u stativu, a drugog puta gostujućem vrataru koji je jednu oštro upućenu loptu od Jelenkovića u krasnom skoku izbacio u kornet. To je ujedno bio i najuzbudljiviji moment na ovoj utakmici u kojoj je »Šibenik« zabilježio vrijednu ali i zasluženu pobjedu, jer je bio bolja, a osobito pred golom, efikasnija momčad.

Kod »Šibenika« su se istakli Bašić na vratima, zatim Iljadica, Erak II., Tambača, Bego i Friganović, dok su kod gostiju najbolji bili Borojević, Zelezinger, Plaznik i Bizjak.

Sudac Križević vodio je utakmicu sa punim autoritetom, donoseći odluke pravilno i navrijeme.

U XV. kolu, koje je odigrano prošle nedjelje, postignuti su ovi rezultati: u Ljubljani: Željezničar - Slavija 4:3 (2:2),

U čast 61. rođendana maršala Tita

Nogometni turnir

Povodom 61. rođendana maršala Tita NK Šibenik organizirao je nogometni turnir u kojem učestvuju, pored organizatora, NK Jadran, SD Galeb i Garnizon Šibenik.

U I. kolu, koje je odigrano 19. ov. mj., sastali su se SD Galeb i Garnizon Šibenik. Pobjedio je Garnizon s rezultatom 5:0 (1:0) zgodicama Andrijaševića i lijeve spojke. Najbolji na ovoj utakmici bio je Vojko Andrijašević, igrač splitskog »Hajdukua«. Drugi susret između »Šibenika« II. i NK Jadrana završio je neriješenim rezultatom 2:2 (2:1). Zgoditke su postigli za »Šibenik« Perak i Pažanin, a za »Jadrana« Gašćić (11 m) i Ercegović autogolom. Kako je utakmica u regularnom vremenu završila neriješeno, to se pristupilo izvođenju pet jedana-

naesteraca u kojem je »Šibenik« bio uspješniji, kvalificirajući se za finale. Kod »Šibenika« su se istakli Pralija na vratima, zatim, Pažanin i Krnčevića a kod »Jadrana« Grbac. U četvrtak 21. ov. mj. sastaju se pobjeđeni, dok pobjednici iz I. kola igraju u nedjelju 24. V. kao predigru, utakmici Šibenik — Ored.

„Jadran“ - „Rudar“ 2:1

U odlučnoj utakmici za grupno prvenstvo splitskog nogometnog podsaveza sastali su se u predigri utakmice »Šibenik« — »Branik«, »Rudar« iz Siverića i domaći »Jadran«. Nakon bolje igre pobjedio je »Jadran« s rezultatom 2:1 i time stekao šanse za osvajanje prvog mjesta u svojoj grupi.

Već u prvom dijelu postavljen je krajnji rezultat utakmice u kojoj su gosti iz Siverića igrali mnogo borbenije od svog protivnika. Domaći su imali nekoliko sjajnih prilika za povećanje rezultata naročito u drugom poluvremenu, ali uslijed nesnalažljivosti a i nešto zbog dobre obrane gostiju nisu uspjeli realizirati. Kod »Rudara« su se istakli oba braniča i srednji pomagač, dok su domaći imali najbolje ljude u lijevom braniču i desnom krilu.

u Trbovlju: Rudar — Kvarner 1:3 (0:3), u Zagrebu: Metalac

— Odred 1:0 (1:0) i u Šibeniku: Šibenik — Branik 6:1 (3:0). Utakmica ovog kola Proleter — Tekstilac (2:2) odigrana je ranije.

TABLICA

PROLETER	14	11	2	1	44:12	24
ODRED	14	10	0	4	38:15	20
TEKSTILAC	14	8	3	3	28:16	19
SIBENIK	14	8	2	4	35:23	18
KVARNER	15	7	2	6	23:23	16
BRANIK	14	5	3	6	21:30	13
METALAC	14	3	4	7	16:22	10
ZELJEZNIČAR	14	3	3	8	14:32	9
SLAVIJA	15	2	3	10	17:37	7
RUDAR	14	3	0	11	15:41	6

Pomoći streljaštvo

Od svog postanka pa do danas, streljačka družina u našem gradu pokazala je za paženu aktivnost, koja je naročito došla do izražaja prilikom raznih natjecanja na kojima su njeni članovi postizavali zadovoljavajuće rezultate.

Medutim, uza sve to i uza sav interes koji za streljaštvo vlada kod naroda, a posebno omladinu, družina ni do danas nije uspjela da riješi pitanje masovnosti, neobično značajan princip za ovakvu vrst organizacije.

Što otežava okupljanje brojnih ljubitelja streljaštva? Postoji li mogućnost jačeg razmaha streljaštva u našem gradu?

Evo što o tome vele sami rukovodioci družine.

Osnovna griješka je napravljena prilikom osnivanja družine. Tada su u rukovodstvo birani ljudi koji nisu imali interesa za streljaštvo. I sasvim je razumljivo da je citav posao pao na 1—2 lica, koja ni uz najbolju volju nisu bila u stanju da izvršavaju sve one zadatke, koji su stajali pred ovom značajnom organizacijom. Pored toga, družini nije pružena pomoć, iako se ona očekivala prvenstveno od Narodne vlasti, poduzeća i postojećih organizacija u gradu.

Ne može se ni zamisliti ozbiljniji rad streljačke družine bez jedne prikladne prostorije u kojoj bi se vršila gaganja iz zračne puške, okupljalo članove, održavala odgovarajuća predavanja i tome slično. Potrebno je istaknuti, da bi ovakova streljana za zračne puške omogućila družini da namakne najnužnija financijska sredstva.

Postoji jedno primitivno strelješte, koje u sadašnjem stanju ne odgovara namijenjenoj svrsi. Zaklon, na primjer, ne pruža pokazivačima dovoljno sigurnosti za vrijeme samog gaganja. Kad bi se postojeće strelješte uređilo, onda bi se gaganja mogla vršiti odjednom u 10 do 12 meta. Rukovodstvo družine obratilo se poduzećima u gradu da pruže pomoć za uređenje streljašta, međutim, potrebnu pomoć organizacija, barem dosad, nije dobila.

Razumljivo je, da sve to u znatnoj mjeri otežava omasovljenje streljačkog sporta u našem gradu, ali, postoji i mogućnost jačeg razmaha streljaštva u našoj sredini o čemu bi prvenstveno trebali da povedu najobiljniju brigu naši odgovorni faktori.